Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 16)

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an
Pentru România si străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administratiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 89.—Anul LIX. **Braşov, Sâmbătă-Duminecă, 21 Aprilie (3 Maiŭ)** **1896.**

Frăţietate la mileniu?

Rĕspuns la Apelul magnatului Dr. Iosif Gal şi soţi.

Braşov, 20 Aprilie v.

Frate Gal!

Te-ai supĕrat pe foile opoziţionale române, pentru-că nu se pot împăca cu chipul, cum se serbéză mileniul unguresc şi te-ai simţit îndemnat, nu scim prin ce şi pentru ce, sĕ scrii un apel către fraţii Românĭ ca sĕ-i desmênţi dela hotărîrea lor de-a nu lua parte la serbările mileniului şi pe noi, gazetarii oposiţionalĭ românĭ, sĕ ne facĭ, vedĭ Dómne, de minciună înaintea obştei românescĭ.

Te-ai adresat ca frate către fraţĭ şi aşa şi „Gazeta Transilvaniei", cea mai vechiă dintre foile naţionale române, împotriva cărora te plângĭ, vine a-ţĭ rĕspunde ca la un frate.

Sĕ ne ierţĭ, décă cumva nu ţi-am scris numele întocmai după cum te subscri astădĭ. Noi te cunóscem mai de mult, de când erai încă concipist la cancelaria aulică a marelui principat al Transilvaniei şi te scriai *Galu*. Acum însĕ te vedem în apelul, ce-l publicĭ prin foile ungurescĭ, subscris pe unguresce *Gáll*.

Dér nu ne face de-ocamdată nicĭ o durere de cap, cum te scri. Ceea ce însĕ ne bate la ochĭ este, că un fiu de protopop român, ca d-ta, când scri către fraţii românĭ, te adresezĭ numai la foile maghiare şi n'ai atâta simţ de cuviinţă către neamul d-tale, ca măcar atuncĭ, când vréĭ sĕ apelezĭ la el, sĕ trimiţĭ apelul d-tale şi foilor românescĭ.

Ţĭ-am ierta însĕ şi acéstă nebăgare în sémă; ceea ce însĕ nu-ţĭ putem ierta nicĭ-de-cum este, că după tóte câte ai vĕdut, că s'au petrecut de doi-spre-dece anĭ încóce, de când ai încercat pentru întâia-óră sĕ plantezi între noi steagul „Viitorului", al frăţietăţii cu Ungurii, tot mai vii încă sĕ ne întrebĭ, *décă suntem străinĭ în acéstă patriă, décă nu e ea şi patria nóstră?*

Aşa am credut şi credem şi noi, că avem drept egal la patria, în care ne-am născut şi în care trăim, şi că suntem fiiĭ ei ca şi Maghiarii, cu carĭ împreună o locuim.

Dér n'ai vĕdut, frate Gal, nu te-ai convins încă, pentru sfinţii lui Dumnedeu, că aicĭ nu-i vorbă de ceea ce simţim şi credem, noi Românii, ci numai de ceea ce simt şi cred Ungurii?

Nu vedĭ, că mileniul nu este, decât un ospĕţ mare, la care Maghiarii au chiămat pe toţĭ vecinii, pentru ca sĕ le arate, ce simt şi ce cred ei, şi sĕ se fălescă înaintea lor, ce au făcut ei din aceste ţĕrĭ, pe carĭ pretind a-le fi cucerit la venirea lor din Asia şi pe carĭ le stăpânesc astădĭ?

Nu! Noi, Românii, pentru tótă lumea n'am dice, că suntem străinĭ în munţii şi câmpiile străvechĭ ale Ardealului, pe plaiurile Bănatului şi frumósele ţinuturĭ învecinate ale ţĕrei ungurescĭ. Acésta, frate Gal, dela noi n'ai audit'o şi décă totuşĭ te arăţĭ aşa de nedumerit, că am puté sĕ ne simţim strĕinĭ în aceştĭ munţĭ, pe aceste câmpii şi plaiurĭ brădate cu munca şi sudórea ţĕranului român şi îngrăşate cu sângele vitejilor, ce dicĭ că odinióră luptau cu bărbăţiă neînfrântă, ca sĕ le apere împotriva duşmanului comun, cui este a se mulţămi acésta, décă nu acelora, carĭ au dus lucrurile aşa departe, încât aceştĭ bravĭ şi vitejĭ Românĭ sĕ fiă tractaţĭ ca străinĭ în patria lor?

Cine sunt aceia, carĭ din an în an şi din di în di, cu cât se cred mai tarĭ, cu atât mai tare ne privesc ca popor străin şi ne defaimă ca naţiune şi biserică duşmană statului, décă nu cei ce au pus la cale serbările mileniului?

Ai dreptate când dicĭ, că patria acésta este şi a nóstră şi că nu suntem străinĭ în ea. Dér ce urméză de aicĭ, după mintea sănĕtósă? Urméză, credem, că trebue sĕ fim tractaţĭ de stăpânire şi noi ca fii adevĕraţĭ ai patriei, ér nu ca străinĭ.

Pune-ţĭ mâna pe inimă şi ne rĕspunde, décă aşa se întêmplă, orĭ nu!

Vréĭ sĕ ne mângâi, spuindu-ne, că odinióră nobilimea nóstră s'a bucurat de aceleaşĭ drepturĭ, ca nobilimea maghiară, şi că atuncĭ, când s'a desfiinţat iobăgia, au fost liberaţĭ de jugul ei şi ţĕranii noştri. Vréĭ sĕ ne faci sĕ credem, că printr'asta s'a făcut egalitatea şi că, ne mai fiind iobagĭ, am devenit şi noi cetăţenĭ tot aşa de liberĭ, ca şi cetăţenii maghiarĭ.

Vorbescĭ ca din carte, frate Gal. Ca şi când ai fi învĕţat de rost tot ce au scris şi au vorbit Maghiarii până acum despre marile binefacerĭ, de carĭ grofii şi baronii lor ne-au făcut părtaşĭ. Vorbescĭ nu ca fiiu de protopop român, ci ca magnat unguresc. Credĭ óre, că décă grofii şi baronii ungurĭ te-au aflat pe d-ta vrednic sĕ şedĭ alăturĭ cu ei în camera magnaţilor, ei au făcut'o acésta pentru-că voesc sĕ împărtăşéscă şi pe Românĭ în mod egal de libertatea cetăţenéscă? Nu vréĭ sĕ recunoscĭ odată, că décă ei te-au înălţat la acest rang, n'au făcut'o nicĭ pentru meritele, ce ţi-le-ai câştigat ca harnic funcţionar şi judecător, nicĭ pentru a dovedi, că Românii sunt cetăţenĭ egal îndreptăţiţĭ cu ei, ci numai şi numai ca sĕ te aibă între ei ca pe un vătaf al lor, care, ca unicul magnat mirean eşit din sinul poporului român, sĕ votezĭ împreună cu ei legile, ce se aduc în contra neamului şi a bisericei d-tale şi la ocasiunĭ sĕ te aibă ca sĕ te pună sĕ iai în apĕrare politica lor duşmănósă şi despotică faţă cu Românii, cum facĭ şi în apelul despre care vorbim?

Acum te-au pus sĕ iai în apĕrare din noŭ intenţiunile şi scopurile, în faţa mileniului, ce-l serbéză. Te fac sĕ le vorbescĭ fraţilor Românĭ despre aceea, cât de frumos e, când cetăţenii unui stat muncesc, luptă, se întristéză şi se bucură împreună pentru interesul comun al patriei; sĕ le vorbescĭ de interesele esistenţei şi ale desvoltării statului ungar şi sĕ le arăţĭ, că décă astădĭ ei îşĭ vĕd atacate cele mai scumpe bunurĭ naţionale, décă se vĕd lovităĭ de mórte nu numai în limba şi în cultura lor, ci chiar şi în libertatea lor individuală, décă urgia desnaţionalisărei îi prigonesce până şi la vatra casei lor: acestea tóte încă nu ar fi o causă de ajuns, ca sĕ se retragă cu amărăciune dela serbările mileniului.

Aşa-déră cerĭ dela fraţii Românĭ, ca sĕ sĕrute varga, cu care sunt bătuţĭ. Şi pentru-ce? — Pentru-că au contribuit dela început cu patriotismul şi cu vitejia lor la susţinerea şi apĕrarea ţerilor, carĭ forméză adĭ statul ungar şi pentru-că şi astădĭ contribue cu sânge şi cu avere la susţinerea şi apĕrarea acestuia!!

Ciudată pĕrere mai ai, frate Gal, despre „susţinerea şi cultivarea naţionalităţii române", décă le vii fraţilor Românĭ cu asemenĭ nerodii.

Audĭ acolo, Maghiarii conduc şi guvernéză adĭ statul numai ei, în dietă sunt numai ei, la comitate şi la tribunale sunt numai ei; pe Românĭ nu-i afli decât în localurile perceptorilor de dare, în şirurile armatei şi pe banca acusaţilor pentru delicte politice. Şi totuşĭ Românii sĕ fiă cei cu mai mare rĕspundere pentru esistenţa şi susţinerea statului ungar şi nu Maghiarii; dela Românĭ sĕ se céră tot, şi capul pe tipsiă, pentru „interesele comune" ale statului, éră Maghiarii, carĭ au tótă puterea în mâna lor, sĕ n'aibă nicĭ o rĕspundere, nicĭ o îndatorire faţă cu popórele acestui stat şi, prin urmare, faţă cu interesele lui de esistenţă!

Mai bine era, dĕu, frate magnate, décă tăceai, căcĭ atuncĭ cel puţin nu ni-ai fi făcut sĕ ne cutremurăm vĕdĕnd, cât de mult, trăind în aerul veninos al cercurilor domnilor maghiarĭ, ţi-s'a stricat simţul românesc şi cât de mult au ajuns acele cercurĭ sĕ-ţĭ stăpânéscă sufletul de mameluc.

Ferésca Dumnedeu pe fraţii Românĭ, sĕ ajungă vre-odată în acea stare de plâns, ca sĕ caute a câştiga pe fraţii Maghiarĭ printr'o asemenea purtare, ca a d-tale şi a soţilor d-tale!

Convocare.

In Iunie 1894 'mi-s'a înmanuat ordinaţiunea ministrului de interne, nr. 321, referitóre la organisarea partidului nostru cu însărcinarea, ca sĕ o aduc la cunoscinţa *tuturor membrilor conducĕtorĭ ai partidului naţional român.*

Din cause destul de bine cunoscute publicului românesc n'am putut până acum satisface acestei însărcinărĭ, dér mai vêrtos din causă, că pe timpul, când mi-s'a comunicat aceea ordinaţiune, eram puşĭ sub paza poliţiană, prin urmare restrînşi în libertatea nóstră personală de a ne puté întruni, ér către finea lunii lui Iulie 1894 am fost duşĭ în tem[niţele] statului.

Astădĭ însĕ, încetând deopart[e] acele pedecĭ, ér de altă parte vĕ[dĕnd] poverile ce dilnic se manifest[ă] din tóte părţile locuite de Români mĕ vĕd îndemnat şi tot-odată obli[gat], de a satisface însărcinării mi[nis]teriale, şi spre acest scop *convo[c] pe membrii conducĕtorĭ ai partidului na[]ţional român, aicĭ în Sibiiu, la o confe[]renţă, pe diua de 15 Maiŭ st. n. a. c*

Ţinerea acestei conferenţe s[e] impune prin situaţia, în care se afl[ă] partidul nostru în urma ordinaţiuni[i] ministeriale, care susţine, că *adunăr[ile]* şi *partide* pe durata alegerilor se pot organisa pe basa articolului 104 din legea electorală, pe când reuniunĭ for[]mate pentru o acţiune mai largă ş[i] nu esclusiv pentru alegerĭ, se pot organisa numai pe basa unor statute aprobate de ministrul de interne.

Ordinaţiunea acésta ministerială consideră partidul nostru de o reuniune formată pentru o acţiune mai mare, dér neavênd statut, îi interdice funcţionarea mai departe. Adauge însĕ ordinaţiunea din cestiune, că *liberĭ sunt conducĕtorii partidului* de a continua cu activitatea reuniunii lor, décă se vor conforma condiţiunilor cuprinse în circularul ministrului de interne nr. 1508/1875, adecă, décă vor face statute şi vor esopera aprobarea lor prin ministrul de interne.

Se nasce acum întrebarea, pe ce base voim sĕ fiă organisat partidul naţional român?

Décă el este organisat conform art. 104 din legea electorală, atuncĭ de sine cade necesitatea unei organisărĭ pe base mai largĭ.

Décă partidul naţional este a-se considera în înţelesul ordinaţiunei ministeriale, ca o reuniune formată pentru o acţiune mai largă, atuncĭ conducĕtorii partidului au dreptul de a face statutele prescrise de ministrul de interne şi a le subşterne spre aprobare.

Prin urmare întrunirea conducĕtorilor partidului naţional este necesară şi justificată chiar prin ordinaţiunea ministerială mai sus citată, care recunósce conducĕtorilor dreptul de-a se organisa, ca partid pentru alegerĭ, séu ca reuniune pentru acţiunĭ mai marĭ, care scop nu se póte ajunge decât prin ţinerea unei conferenţe a *Conducĕtorilor partidului*, în care aceştia vor avé a se declara pentru una séu alta organisare de partid şi în casul, când s'ar hotărî organisarea unei reuniunĭ cu o acţiune mai largă, atuncĭ vor trebui sĕ facă statutele prescrise prin ordinaţiunea ministerială mai sus arătată.

Dr. Ioan Raţiu.

Revista politică.

Retragerea lui Lueger. In 28 c. Lueger, care a fost ales acum a patra óră primar al Vienei, a avut audienţă la împĕratul. Cu acéstă ocasiune monarchul îi spuse lui

ueger, că cu tóte că este om haric și bun patriot, între împrejurăle de față nicĭ decum *nu-l póte înri ca primar* al Vienei, și de aceea se se retragă de bună voiă. Lueer imediat și *abdise* la demnitatea care fù ales de representanții rașului Viena, și astfel acum se va ıce o nouă alegere, la care însĕ, upă cum se afirmă, totușĭ numai n *antisemit* va fi ales ca primar.

*

Noi consilierĭ intimĭ. Majestatea a monarchul a numit pe următorii oi consilierĭ intimĭ: pe miniștri unarĭ Alexandru *Erdély*, Ladislau *Luıcs*, Desideriu *Perczel*, Iuliu *Wlassics*, rnest *Daniel* și Ignaț *Darányi*; și pe iniștri austriacĭ Hugo *Glanz* și Emil e *Guttenberg*.

*

Prințul Ferdinand în Berlin. Sĕpımâna trecută a petrecut'o prințul *erdinand* al Bulgariei în Paris, unde s'au făcut cele mai marĭ onorurĭ. laltăerĭ Ferdinand a sosit în Bern; la gară a fost întêmpinat de epresentantul împĕratului german, onte *Kanitz*, de mai mulțĭ alțĭ digitarĭ, de ambasadorul turcesc și coınia bulgară. Dela gară prințul erse la palat, unde fù întêmpinat e împĕratul *Wilhelm*, și îndată după ceea fù presentat și împĕrătesei. a prândul de curte dat în onórea omnitorului bulgar a luat parte, ıtre alții, și prințul *Ferdinand al Roıâniei.*

*

Călĕtoria împĕratului Rusiei. Se estesce, că împĕratul Nicolae al Rusiei va întreprinde curênd după erbările încoronării o călĕtoria, și a face visite mai multor curțĭ. La nea lui Iunie. se dice, Țarul va isita curtea Vienei. Cât va petrece n Viena se va ține o mare revistă ailitară, cum s'a ținut în onórea mpĕratului german. In 17 Maiŭ lécă archiducele Ludovic *Victor* impreună cu douĕ deputațiunĭ de ıficerĭ din regimentele austro-un;are, ca sĕ asiste la serbările de ncoronare din Moscva, ca representant al Majestății Sale.

*

Nou minister în Francia. Cabineul *Bourgeois*, care a fost până acum a cârmă în Francia, șĭ-a dat dinisia, deóre-ce senatul n'a voit sĕ-i oteze încredere, când ministrul ceuse credit pentru *Madagascar*, o inulă pe care Francia numai de curênd o cucerise. Noul cabinet franes s'a format în modul următor: *Meline*, presidiu și agricultură; *Derlan* ustiția; *Hanotaux*, esterne; *Barthou*, interne; *Cochéry*, finance; generalul *Billot*, resbel; admiralul *Besnárd*, marină; *Rambaud*, culte și instrucțiă; *Boucher*, comerciu; *Turel*, lucrărĭ publice. Noul minister va susține, ca și până acum, *alianța cu Rusia.*

Sinódele dela Arad și Caransebeș.

In numĕrul de Dumineca trecută am arătat pe scurt lucrările sinodului archidiecesan din Sibiiu. Acum lăsăm sĕ urmeze o scurtă dare de sémă despre lucrările sinódelor eparchiale dela Arad și Caransebeș.

Sinodul eparchial aradan s'a deschis și anul acesta, ca de obiceiŭ, în Dumineca Tomei și a durat 6 dile, fiind de față 36 deputațĭ.

In ședința I s'au presentat diferitele raporturĭ și acte; în ședința a II s'a hotărît a-se aduce adêncă mulțămită credinciosului Nic. *Cristea* din Beiuș, care a făcut un dar pentru biserică în preț de 20,000 fl. S'a constatat: că s'au luat mĕsurile de lipsă pentru despăgubirea protopopilor pentru venitele ce le-au pierdut prin întroducerea căsĕtoriei civile; s'a cumpĕrat casa și intravilanul din vecinătatea seminarului diecesan din Arad cu 12,500 fl. Parochiile Sobotelĭ, Cicir, Nerău, Checheș, Șiria, Sat-Chinez, Ghiroda și Mehala și-au îmulțit în decursul anului realitățile prin cumpărare de pămênturĭ, case etc. Fondul tipografiei diecesane constă din 38,242 fl. 35 cr., — mai mult cu 2535 fl. 77 cr., ca în anul trecut. Alumneul din Timișóra are o avere de 15,692 fl.; anul trecut a cheltuit 2680 fl., venitele 2693. Consistorul a fost însărcinat sĕ se siléscă a înființa o librăriă pe lângă tipografiă, cel puțin pentru cărțile școlare și bisericescĭ.

Cu finea anului 1895 averea totală a parochielor din districtul Consistorului aradan representă o avere de 6.650,012 fl., ér *averea totală a diecesei 11,067,785 fl.*

In ședința III-a se referéză despre starea despărțirilor ierarchice a Românilor de cătră Sêrbĭ în an. 1895. S'a terminat despărțirea în comunele Ciacova, Feulac, Marghita și St.-Nicolaul-mare.

Starea diferitelor fondurĭ și fundațiunĭ la finea anului 1895 se presentă astfel: Fondul general 21,347 fl. Fondul instruct episcopesc 7317 fl. Fondul seminarial diecesan (care în cursul anului a avut cheltuelĭ 13,626 fl.) 36,831 fl. Fondul pensiunilor învĕțătorescĭ 10.985 fl. Fondul sinodal congresual 8562 fl. Fundațiunea Popovicĭ-Palffy 14,560 fl. Fundațiunea Gavril Faur 7357 fl. Fondul nostru diecesan de asigurare contra focului 29,003 fl. Fondul gimnasial 7417 fl. Fundațiunea Teodor Pap 65,883 fl. Alte fondurĭ mai nicĭ nu le amintim aicĭ.

In ședința IV se referéză asupra următórelor fondurĭ: Fondul bisericesc clerical cu finea anului 1895 este: 409,886 fl. Fondul școlar: 47,189 fl. Fondul pensional: 31,192 fl. Fundațiunea „Balla": 11,376 fl. Fondul preoțesc 291,031 fl. Deposite: 69.872 fl. Fondul pentru despărțirea comunelor mixte 15,493 fl. etc.

Observăm, că mai ales unele dintre fondurile amintite s'au sporit în cursul anului în mod considerabil. Așa d. es. fondul bisericesc clerical s'a sporit cu vre-o 8000 fl. Fondul preoțesc cu vre-o 6000 fl. etc.

In ședința V se hotăresce a-se înființa încă în anul acesta *în fiă-care parochiă fondurĭ stolare.* P. S. S. Episcopul face cunoscut, că din ajutorul statului de 100,000 fl., pentru anul 1895, guvernul a destinat pe séma protopopilor și preoților din diecesă 7500 fl. Deóre-ce însĕ guvernul și-a ținut șie-șĭ dreptul, de-a alege persónele, cărora sĕ li-se împartă acest ajutor, Consistorul a înaintat protest în contra acestui amestec.

In ședința VI s'a luat cu plăcere la cunoscință protestul Consistorului în contra amestecului guvernului în afacerea împărțirei ajutorului dela stat și s'a hotărît, sĕ nu se sufere un asemenea amestec. In celelalte ședințe ale sinodului s'a discutat cestiunea salarisărei învĕțătorilor protopopilor etc. Protopopilor se hotăresce a li-se da, ca despăgubire pentru perderile suferite prin reformele politice bisericescĭ, câte un salar de 400 fl. la an cu începere dela I Ianuarie a. c., ér protopopilor din Arad, Timișóra, Lipova, Oradea-mare și Beiuș câte 500 fl. la an. Pentru acest scop se hotăresce urcarea contribuirilor eparchiale dela un crucer la doi crucer de suflet etc.

*

Sinodul eparchial din Caransebeș s'a deschis în presența a 45 de deputațĭ. Din raportul general al senatului strîns bisericesc se constată, că în diecesa Caransebeșului sunt 11 protopresbiterate; suflete 381,655. S'a sporit numĕrul sufletelor în cursul anului cu 4019. Au trecut dela alte religiunĭ la religiunea gr. or. 137, dela gr. or. la alte religiunĭ 24. Parochii matre 316, bisericĭ 330. Parochĭ 133, administratorĭ parochialĭ 209, capelanĭ 42.

Se primesce preliminarul pe 1897 cu 33.142 fl. venite și tot atâtea cheltuielĭ.

Se ia la cunoscință raportul Consistorului în afacerea ajutorului de 7500 fl. dat de guvern pentru ajutorarea preoțimei pe an. 1895 și sinodul aștéptă dela Consistor, ca sĕ susțină și în viitor principiul autonomiei bisericescĭ. Tot-odată se însărcinéză Consistorul, ca la sinodul viitor sĕ facă propunere în privința despăgubirei protopopilor pentru perderile suferite prin căsătoria civilă.

Scóle confesionale în diecesă sunt 316; scolarĭ inscrișĭ vre-o 32,000; au cercetat scóla regulat 14,615. Se constată, că cercetarea școlei de repetițiă s'a îmbunĕtățit cu 6%, dér cu tóte acestea ea abia atinge în present 21.46%.

Se însărcinéză Consistorul, ca la viitorul Sinod sĕ vină cu un proiect pentru înființarea de bibliotecĭ parochiale în fiăcare comună bisericéscă.

Se decide reactivarea conferențelor învĕțătorescĭ. Consistorul va împărți învĕțătorilor și comisarilor școlarĭ instrucțiunea din materia, ce vine a se propune în conferență. La timpul și locul destinat se vor aduna apoi învĕțătorii fiă-cărui protopresbiterat în conferență.

Fiind Consistorul provocat de guvern sĕ înființeze classa a IV-a la institutul pedagogic și la școla de aplicațiă, se hotăresce a-se înființa acest curs, de-ocamdată numai la pedagogiă.

Pentru întregirea salariilor învĕțătorescĭ ar fi lipsă de 1853 fl., dintre carĭ 400 fl. se vor acoperi din buget, 1100 fl. din interesele fondului școlar, ér 353 fl. din darurĭ.

Tóte ședințele sinodale au fost presidate, atât aicĭ, cât și la Arad, de P. S. S. Lor D-nii episcopĭ.

Un apel ciudat.

Foile ungurescĭ, ce le-am primit astădĭ, publică tóte la loc de frunte în preséra deschiderei esposiției milenare un apel subscris de membrul camerei magnaților Dr. Iosif Gáll în numele sĕu și al deputaților guvernamentalĭ de naționalitate română, carĭ locuesc în Pesta. Acest apel adresat „cătră frații Românĭ", se dice, s'a publicat în fața purtării dușmane mileniului a foilor române opoziționale. Étă-l:

Apel cătră frații noștri românĭ!

Décă aruncăm o reprivire asupra trecutului patriei nóstre, vedem că una din periodele cele mai strălucite a fost aceea, când Românii stau umĕr la umĕr cu Maghiarii și apĕrau astfel patria și creștinismul în contra atacurilor semi-lunei, când numeroși nobilĭ românĭ escelau în lupte prin faptele lor viteze, și când numeroși luptătorĭ românĭ și-au câștigat nobilitatea prin eroismul lor.

Iubirea cătră patriă, ce se afla în primejdiă, legă pe fiiĭ ei într'un mănunchiŭ, și și-'ĭ împintenă la vitejii admirabile. Strămoși noștri românĭ au servit patriei în rĕsboiu cu însuflețire și cu credință nestrămutată. Ei se înălțară astfel până la cele mai înalte posturĭ și îșĭ câștigară merite neperitóre. Óre acum patria nu este și a nóstră? Suntem noi străinĭ în ea?

Da, patria este și a nóstră, noi nu suntem străinĭ în ea. Nobilimea nóstră s'a bucurat de acelea-șĭ drepturĭ ca și cealaltă nobilime, și când nóuĕle idei de libertate, egalitate și frățietate proclamate în numele umanității au pus capĕt privilegiilor, au

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Jucuțăul (Executorul de dare).

Am vĕdut în viéța mea mulțĭ ómenĭ urîțĭ poporului, dér ca jucuțăul nicĭ unul. Nu-i vorbă, și era negru, dér mai negru decât un corturar, și era hâd de sĕ nu-l visezĭ, că cadĭ în spăriat. Dér nu pentru acestea nu le era la ómenĭ drag de el, ci pentru năravul, cu care-șĭ purta slujba.

Și nu era modru sĕ-i fiă cumva drag de el, că jucuțăul, unde se ivia, era ca ciuma cea rea, ba mai rea chiar decât colera, că ciuma și colera, décă întră într'o casă ce-i drept, seceră la cei ómenĭ, carĭ și fără de aceea tot c'o mórte-s datorĭ dér cei ce rĕmân, rĕmân baremĭ cu ce le trebue, nu duc lipsă, nu mor de fóme; dér jucuțăul unde întră, e vai și amar de acea casă, că el n'are milă, el nu cunósce pe nimenĭ — după cum și el însu-șĭ o spune; — el ia tot ce află, ia hainele de pe pat și rĕmân copiiĭ zgriburind, ia mălaiul din pod și rĕmân copiiĭ flămêndĭ, duce căpruța vĕduvei și văcuța sĕracului și rĕmâne casa fără dulcéță chiar și ferestrile dela casă le duce și le vinde cu doba: drum, drum, drum! Cine dă mai mult?

Vai, și ce fac ómenii cu el, cu deosebire femeile, dér lui ce-i pasă? Sĕ capete os de ros, ca dulăul, apoi latră, latră, latră, dela pórtă la pórtă, dela fum la fum, dela ușă la ușă, mai rĕu decât cel mai rĕu țigan.

Și vai de nasul lui, câte mai rabdă; unde se ivesce află ușile încuiate, ca de frica ciumii, și ómenii ascunșĭ. Décă vede el ce-i și cum, se pune a rĕscoli prin poiata vitelor; de-i gólă și aceea, merge la cotețul porcilor, dă-'n dépta, cată 'n stânga, până află ceva, pe ce sĕ pótă pune mâna; un lanț, o sĕcure, o haină, ceva trebue el sĕ afle. Atuncĭ ésă muerea casei, de unde este ascunsă, — de regulă se face, că vine dela móră orĭ din vecinĭ, — și începe: D'apoi ce-i, domnule, dóră nu ni-i face de rușine pentru douĕ pițule, nu mĕ zălogi, că mâne le duc, deu le duc, domnule.

Dér jucuțăului nicĭ că-i pasă, iese cu zălogul și împinge pe muiere de o parte. Atuncĭ sĕ îngróșă zama; muierea începe: Și deu, domnule, nu glumescĭ; Da lasă zălogul, că merg la cumĕtra, împrumut pițulele și le duc, că dóră cum am plătit cel mai mult, nu m'oiŭ lăsa zălogită pentru câțĭ-va creițarĭ. Dér jucuțĕul merge fudul, cu scrisorile subsuóră, cu creionul după ureche, sbierând: A fost vreme sĕ plătescĭ, acum eștĭ zălogită, de nu scoțĭ zălogul până mâne îl vênd la tobă!

Păn' aci tot „domnule" i-a dis muierea, dér aci 'șĭ schimbă vorba: „Lasă zălogul, hoheriule, că te toc în cap; și se repede muierea la el. Ulița se adună, unii rîd, alții fac sĕmn muierei sĕ nu lase zălogul, nime nu prinde parte jucuțăului, numai juratul satului, care-i cu el. El se zvêrcolesce, înjură, o împinge, ea nu se dă, dér în fine îmbrâncită și de jurat, trebue sĕ se ostóie.

Atuncĭ apoi sĕ audĭ înjurăturĭ: Mâncate-ar mă-ta 'mpuțit, hoherule și țiganule, și clanetașule, că numai sĕ prindĭ cânĭ eștĭ bun, dér nu sĕ porțĭ scrisorĭ în mână, că și cine te-a pus e un hoț ca și tine, nespălatule, flămêndule, golanule...

El strigă în gura mare: audițĭ, ómenĭ bunĭ, mi-a dis tâlhar. Ér ómenii rîd: N'am audit nimic, domnule, dóră nu ți-i pune mintea cu o muiere slabă? Ér alții fluera după el ca după Țiganĭ.

Și multe și ér multe pățesce, vai de capul lui jucuțău, dér e învĕțat cu ele, nicĭ că-'i pasă, parcă-i dic muerile „bogdaproste" așa merge de fălos dela o casă la alta, la cei ce-s datorĭ cu ceva.

Colo la casa cea din baltă, care însĕ-i ridicată ca de un stângin bun de-asupra bălții, a pățit rĕu bietul jucuțău, mai amu-îs trei anĭ. Trĕba a fost așa, că gazda casei nu era acasă, ér muierea chiar

fost liberaţi în urma mĕsurilor înţelepte ale legislaţiei nóstre şi iobagii noştri şi au devenit cetăţenĭ tot aşa de liberĭ, ca iobagii altor naţionalităţĭ.

După-ce timpul privilegielor a încetat atât pentru individĭ, cât şi pentru classe şi naţiunĭ întregĭ, cetăţenii liberĭ pretutindinĭ au nizuit a se întruni într'un stat mai puternic şi a câştiga garanţa libertăţii şi a siguritaţii de drept generală, deóre-ce într'asta vedéu chezeşia pentru viitórea lor desvoltare.

Garanţa libertăţii generale o póte da numai un stat constituţional. Statul nostru este un stat constituţional, şi acésta este o chezeşiă pentru ca noi sĕ ne putem susţinĕ şi cultiva naţionalitatea nóstră între marginile libertăţii generale şi că pretensiunile privitóre la influenţa asupra afacerilor publice şi privitóre la representare pot fi validitate pe temeiul echităţii în conglăsuire cu interesele de esistenţă şi de desvoltare ale statului ungar.

Impregiurarea, că lupta pentru aceste pretensiunĭ se continuă încă, şi că organele opiniunei publice ale Ungariei au o posiţiă mai bruscă, *nu este o causă de-ajuns (!!)* ca sĕ ne amărască într'atâta, încât sĕ ne retragem mănioşĭ dela sĕrbarea patriei.

Sĕ aruncăm numai o privire asupra altor state, unde nu sunt deosebirĭ de naţionalităţĭ: ce lupte crâncene de interesse nu sunt acolo între diferitele classe! Dĕr când o festivitate a patriei, când interese comune ale ţĕrii sunt pe tapet, orĭ-ce măniă, orĭ ce amărăciune e lăsată la o parte şi se unesc toţĭ la sĕrbarea comună, la lupta comună.

Desvoltările şi grupările de popóră, ce s'au putut vedĕ în timpul mai nou, ne arăta tot mai mult, că numai monarchia austro-ungară şi în acésta statul ungar este acea organisaţiune de stat, între marginile căreia putem sĕ ne asigurăm viitorul nostru, mână în mână cu desvoltarea libertăţilor publice; pe când, décă acest stat s'ar nimici, şi noi am fi înmormântaţĭ sub ruinele luĭ. Pe când, dĕr noi dorim desvoltarea naţionalităţii nóstre, trebue sĕ ne nizuim de-a nu ne atinge de siguritatea acestui asil, de-a nu da duşmanilor statului ungar nicĭ măcar aparinţa speranţei, că ei în nisuinţele lor de-a distruge statul nostru, ar putĕ conta la concursul nostru. Esistenţa şi susţinerea statului ungar este un interes comun tuturor fiilor patriei; sĕ sĕrbătorim dĕr şi noi împreună cu fraţii noştri maghiarĭ, sĕ ne nizuim de-ai câştiga din parte-ne tot mai mult prin purtarea nóstră, având de sigur ne vom înţelege mai curĕnd unii cu alţii decât, décă ne vom retrage mănioşĭ

Budapesta, 30 Aprilie 1896.

Dr. Iosif Gáll, membru al camerei magnaţilor şi membri de naţionalitate română ai dietei, carĭ locuesc în Budapesta.

Circularele Archiereilor.

A venit poruncă dela stăpânire, ca Archiereii noştri sĕ dea circulare pentru mileniu şi aşa vĕdĭură în sĕptĕmâna acésta mai multe circulare archierescĭ lumina dilei. Despre circulara prea de tot servilă şi umilită a episcopului Gherlei am vorbit deja.

I. P. S. Metropolitul de Alba-Iulia şi Făgăraş Dr. Victor Mihályi precum şi Escel. Sa episcopul Oradiei marĭ Mihail Pavel au comunicat pe scurt clerului cuprinsul ordinaţiunilor ministrului de culte şi instrucţiune publică privitóre la serbare, cerêndu-le, ca sĕ se conformeze lor.

Circularele episcopilor din Arad şi Caransebeş nu ne sunt cunoscute încă.

Dintre toţĭ Archiereii noştri, până acuma numai Escelenţa Sa Metropolitul gr. or. Miron Romanul a dat o circulară mai mare, în care îşĭ espune şi vederile sale asupra însĕmnătăţii mileniului din punct de vedere politic şi bisericesc.

Cu tóte, că Metropolitul stărue ca sĕ se serbeze cu rugăciunĭ în bisericĭ mileniul, cu tóte că se ridică contra acelor, despre carĭ dice, că ar agita poporul în contra milniului, totuşĭ „nu póte sĕ nu recunóscă şi trista stare, în care se află poporul, scriind în circulara sa următórele:

„Este evident şi prea natural, că aceste festivităţĭ particulare împreunate cu esposiţiunea generală, carĭ tóte la olaltă au sĕ formeze un jubileu mare milenar, se arangeze în partea cea mai însemnată de organele publice ale Statului, întru prea mărirea rassei maghiare identificate acum cu naţiunea politică din Ungaria; aceste festivităţĭ deschid însĕ şi celorlalte popóre compacte din patrie cea mai bună ocasiune pentru a se pune pe meditaţiunĭ aprofundate asupra situaţiunei lor din trecut şi din present, precum şi asupra eventualităţilor din viitor, şi în ce chip rassa orĭ naţiunea maghiară, întărită prin multe alte elemente ce i-s'au prefăcut în sânge şi os, are tot dreptul de a jubila cu însufleţire pentru succesele bărbăţiei sale; *în asemenea chip vor fi în drept şi celelalte popóre din ţĕră, ca meditând la festivităţile milenare, sĕ se ocupe din capul locului cât mai serios de sórta lor proprie*".

„Ce privesce în special sânta nóstră biserică ortodoxă naţională, ai căreia fii şi conducĕtorĭ sunt din partea autorităţilor statului *nu numai invitaţĭ, ci óre-şĭ cum chiar constrînşĭ sĕ participe la festivităţile milenare;* — nu se pot suprima declaraţiunile audite din tóte părţile locuite de credincioşĭ de ai noştri: că pentru ei, şi mai ales pentru clasa mai inteligentă, *este absolut imposibil sĕ participe la aceste festivităţĭ cu acea căldură a inimei*, şi cu acea linişte a sufletului, carĭ numai atuncĭ s'ar putea esprima în faptă, când nu ni-ar fi înaintea ochilor atâtea dovedĭ din timpurile mai vechĭ şi mai noue despre ignorarea aprópe totală a intereselor nóstre de esistenţă şi de progres, *şi când n'am vedea abandonate în paguba nóstră principiile cele mai sublime şi mai salutare în viéţa unui stat: libertatea, egalitatea şi frăţietatea*".

SCIRILE DILEI.

— 20 Aprilie.

Proteste contra mileniului Comitetul ales de congresul naţionalităţilor (Românĭ, Sêrbĭ şi Slovacĭ) vara trecută, publică un protest în contra serbărilor mileniului.

— Asemenea ţin adĭ studenţii universitarĭ românĭ, slavĭ, germanĭ etc. în Viena un mare meeting cu scop de a protesta contra mileniului.

—o—

Protestul studenţilor bucurescenĭ. Studenţii universitarĭ din Bucurescĭ au ţinut în 29 Apr. la Orfeu o mare întrunire de protestare contra serbărilor milenare maghiare. Cu acéstă ocasiune studenţii au compus următórea moţiune: „Sciut este, că în curênd Ungurii îşĭ vor începe mult trîmbiţatele serbărĭ milenare, serbărĭ ce împrospăteză în mintea fraţilor de peste munţĭ tóte suferinţele întêmpinate de ei în curs de secole. Când sub falsa etichetă a civilisaţiunei se învită popórele la aceste serbărĭ, noi Românii suntem datorĭ a protesta, căcĭ civilisaţia maghiară nu s'a afirmat până astădĭ decât ca mijlóce de sugrumare a libertăţei fraţilor noştri. Românii nu pot participa la aceste serbărĭ, căcĭ orĭ-cât de puternice ar fi chiotele de veselie ale Ungurilor, n'ar putĕ înăbuşi plângerile frăţescĭ de-a fi audite. Studenţii românĭ simt de-a lor datorie sĕ protesteze în contra mijlócelor ademenitóre şi nedemne de a duce lumea la serbările unguresci şi apeléză la toţĭ cei ce simt românesce a respinge cu indignare ideia participărei la mileniu. Un singur strigăt sĕ se audă orĭ unde sunt Românĭ: nu mergem la mileniu!"

—o—

Plătesce ţĕră! Compatrioţilor noştri maghiarĭ din dĭ în dĭ le vin în minte idei tot mai scâlciate, prin carĭ voiesc sĕ demustre lumei, că popor mai cult şi mai ingenios decât ei nu póte esista în Europa. Aruncă banii fără milă, şi popórele Ungăriei trebue sĕ plătéscă din sudórea şi sângele lor. De un timp încóce corifeii jidano-maghiarĭ din Budapesta umblă cu planul sĕ tae un canal, care sĕ împreune Budapesta cu marea adriatică, aşa ca şi Budapesta sĕ fiă port de mare. O societate a făcut deja şi proiectul, cum ar avé sĕ se construéscă acest canal, care ar trebui sĕ fiă de 100 klm. lung, 60 met. lat şi 8 met. adênc. Şi cu câtă minte au, îl vor face.

—o—

Un străin despre Românĭ. Celebrul profesor de psichiatrie dela universitatea din Viena, d. Dr. *Benedict*, s'a pronunţat într'una din prelegerile sale din urmă astfel asupra poporul românesc: „Unul din cele mai talentate şi capabile între popórele tinere este naţiunea română. Adesea m'a pus în uimire agerimea minţii şi forţa memoriei Românilor. Acéstă naţiune a ajuns în timp de un pătrar de secol acel nivel cultural, la care alte neamurĭ se află în urma unei desvoltărĭ mileuare. Femeile Românilor sunt mame şi soţii escelente. Nu este un al doilea popor, care sĕ posédă atâtea femei de o frumseţe răpitóre ca Românii. Calităţile înalte intelectuale, forţele fisice şi morale, dimpreună cu sporirea rapidă a elementului românesc îi asigurézâ acestui popor un viitor frumos şi măreţ".

—o—

Inmormêntarea baronului Hirsch, despre a cărui mórte anunţaserĕm Dumineca trecută, s'a sĕvêrşit în 28 Apr. în Paris. Imormêntarea a fost de tot simplă, celebrată de un rabin, şi n'au asistatat mai mult decât 200 persóne. Bancherii jidanĭ, în frunte cu Rothschild, au lipsit cu totul, deóre-ce ei ureau pe Hirsch, care nu prea mergea alăturea cu ei, ba de multe-orĭ opera contra lor. N'au fost mai departe presente la îmormêntare persóne oficióse şi militarĭ, cu tóte că br. Hirsch a fost comandor al legiunei de onóre. Singur numai prinţul Ferdinand al Bulgariei a asistat la ceremoniile funebrale. Causa indiferentismului, pe care la manifestat Parisul faţă cu miliardarul Hirsch se dice, că ar fi între altele şi antisemitismul, care s'a lăţit fórte mult în capitala Franciei. Hirsch a lăsat după sine o avere de 750 milióne francĭ.

—o—

Ciocnire de vapore. Din Shangai se depeşéză următórele: Două vapóre chineze s'au ciocnit alaltăerĭ lângă Wusung. Sunt 200 de înecaţĭ; cea mai mare parte sunt Chinezĭ.

—o—

NECROLOG. In 28 Aprilie n. c. a rĕposat în Turda veteranul cantor şi învĕţător în retragere **Georgiu Mezei**, care *peste 50 de anĭ* a servit ca învĕţător. El a rĕposat în vêrstă de 80 de anĭ şi a lăsat în urma sa o familiă fórte numĕrósă şi bine crescută. 'L jălesc: Ioan Mezei, jude la curia din Budapesta; Stefan Mezei, paroch gr. c. în Petridul de sus, Ana Mezei mărit. Cadariu, Nina Mezei mărit. Gaia, Georgiu Mezei măcelar în Blaşiu, — ca fii şi fiice; apoi generĭ, nurorĭ, numĕroşĭ nepoţĭ şi nepóte, strĕnepoţĭ şi strĕnepóte. — Dumnedeu sĕ-l odihnéscă în pace!

---

făcea pâne 'n cuptor, când nimeri jucuţăul sĕ ia zălog pentru 5 piţule, restanţă nu sciu din ce dare. Era tómna târdiu, ploua ca din cofă o plóie rece, amestecată cu zăpadă. Pe drum era flece, pe gardurĭ şi pe grinzae era nêua albăsură ca o brumă grósă. Jucăţăul trecŭ din drum tot de pe pétră pe pétră până ajunse la cele vr-o şepte trepte de pétră ale casei, unde muierea — cum dic, făcea pâne în cuptor.

Cuptorul de copt era în tindă, şi aşa ca sĕ nu 'i se crepe pânile, ţinŭ uşa tindii închisă, până va băga pânile şi până s'or prinde. Atuncĭ jucuţăul bătŭ în uşa tindii, ca sĕ-i deschidă cine-va.

— Cine-i? întrebă muierea stând cu lopata în mână.

— Eu, jucuţăul deschide mĭ sĕ întru!

— Şedĭ şi aştéptă, până bag pânea!

— Ba deschide, că de nu, stric uşa!

— Cércă sĕ vĕd ce voinic eştĭ!

Şi în adevĕr, jucuţăul nu glumĭ, împinse de uşă repede şi ţup! peste un lemn cu amêndouĕ mânile în covata cu aluat. Muierea se înfuriă şi prinse a-l blăni cu olescele dela foc, cu vătrarul, şi cu ce-i cădea în mână, strigând: Mi-ai spurcat aluatul, hoheriule, ţiganule, nespălatule, hămisitule, clanetaşule...

El se ridică repede cu mânile pline de aluat şi dă sĕ se apere. Dĕr muierea mi-l împinge num'odată, şi bietul jucuţău se tredĭ în balta din mijlocul ogrădii, se duse durduluca peste trepte la vale.

Iţĭ era mai mare dragul a-l vedé: cu mânile pline de aluat şi peste el mocirlă din baltă, la nas ars de vătrarul boresei, hainele tóte glod, hârtii ca 'n palmă, ĕr creonul plutea de-asupra bălţii, numai cât nu dicea: „eu sunt nevinovat, că uite, nu mĕ cufund; cel vinovat s'a dus mai afund ca nime!"

„Te pârăsc!" răcnia jucuţăul ca un taur de bivol. — Pârăsce pe tată-t'o, hămisitule, că ai vrut sĕ-mĭ mâncĭ aluatul necopt din covată!

Nicĭ n'a mai călcat jucuţăul treptele casei aceleia, ci — când are ceva de căutat acolo, — stă în drum şi de-acolo scrie o vită, orĭ un porc, dĕr el nu-şĭ duce ciolanele înlăintru. Muierea din casa aceea, când îl vede apropiindu-se, îi strigă de departe, chiar de-i dĭ de sĕrbătóre — că jucuţăul nicĭ sĕrbătorĭ nu are, — sĕ nu vii, că fac pâne 'n cuptor! Şi ómenii rîd, ĕr el îşĭ muşcă buzele şi înjură, apoi merge mai departe ameninţând: „te-oiŭ învĕţa eu!" Ĕr muierile-i strigă 'n dos: „învĕţa-l tu pe tată-t'o!"

Dela un om scrisese pentru câte-va piţule slănina din pod. Era vară, şi ca adĭ era timpul sĕ-i ducă slănina. Ce face însĕ omul? Se dă şi merge de-acasă cu toţĭ ai lui la lucru lăsându-şĭ numai muierea şi învĕţându-o ce fel sĕ urmeze. Rĕmânênd muierea singură acasă, se puse şi tot ce era de mâncat şi de beut cără în pivniţă, ĕr unelte, ca sĕcure, cuţit, ş. a. le ascunse asemenea şi aştéptă la ferĕstră venirea jucuţăului, care din dorĭ de dĭ cotriera satul.

Cólea pe la prândul cel bun sosesce jucuţăul cu juratul şi la casa aceea. Juratul rĕmase afară, ĕr jucuţăul întră înlăintru: Muiere, ţi-am scris slănina pentru datoriă amu-s cincĭ dile, voi banii nu i-aţĭ mai dus, amu hai de-mĭ dă slănina sĕ o duc!" „Cu-i îi trebue slănină, dee de mâncare la porcĭ!"

— Că sĕ dai slănină!

— Ba io nu!

— Hai, juratule în pod!

Şi se urcă jucuţăul cu juratul pe scară în pod şi hai către fundul podului, dĕr nu vĕdură nicĭ o slănină, o mâncase vĕrcolacii. Dau sĕ se scobóre înjurând — nu-i scară la pod, ĕr podul era sus al dracului. Incep a striga şi a înjura, dĕr nime nu le avŭ grija.

— La bună m'ai dus, dise juratul către jucuţĕu.

De ale mileniului.

Majestatea Sa *monarchul* a sosit în 29 Aprilie, ér împĕrătésa *Elisabeta* alaltăerĭ, în Budapesta, pentru ca sĕ asiste la deschiderea sĕrbărilor milenare. Au venit tot-odată mai mulţĭ *archiducĭ*, notabilităţile curţii imperiale şi representanţii statelor străine.

*

In Budapesta a produs fórte mare sensaţiă scirea, că *guvernul turcesc, la mandatul espres al Sultanului, a interḑis pressei turcescĭ, ca sĕ publice raporturĭ despre mileniu.* In urma acésta ḑiariştii turcescĭ, carĭ au fost învitaţĭ la mileniu, au încunosciinţat direcţiunea, că *nu vor întrebuinţa învitările şi biletele*, carĭ li s'au pus la disposiţiă.

*

Ḑiarele maghiare afirmă, că până acum s'au însciinţat 120 jurnale din străinĕtate, că vor fi representate la mileniu. Intre altele spun, că redactorul ḑiarului bucurescian „*Românul*“, un fiiu al lui *Rosetti*, va asista în persónă la serbărĭ, şi afară de el vor mai fi representate încă alte 4 ḑiare din Bucurescĭ.

*

Am fost amintit Dumineca trecută despre protestul Serbiei contra mileniului. Ḑilele trecute ministrul-preşedinte sêrbesc, *Novacovicĭ*, a trimis o notă oficiósă ministrului de esterne austriac *Goluchowski*, în care îi espune acestuia, că Serbia nu póte lua parte la serbările milenare, deórece Maghiarii au pus şi emblema sêrbéscă între emblemele acelor ţĕrĭ, despre carĭ ei afirmă, că odinióră au fost supuse Ungariei. Nefiind acésta adevĕrat, Novacovicĭ recercà pe Goluchowski, ca sĕ intervină, ca emblema sêrbéscă sĕ fiă ştérsă din program, şi în casul acela Serbia încă va lua parte la serbările milenare. După cum se depeşézà însĕ din Viena, *Goluchowski a denegat de a interveni* la guvernul unguresc în acéstă cestiune.

Mileniul în comitatul Hunedórei.

Deva, 1 Maiŭ 1896.

D-le Redactor! Mileniul în Deva s'a început aḑĭ în mod fórte bătător la ochĭ. Domnii dela judecătoriă, dela comitat şi dela celelalte oficii şi diregătorii au fost fórte înspăimântaţĭ astăḑĭ, fiind-că mergênd înainte de amiaḑĭ la perceptorat sĕ-şĭ ridice plăţile, li-s'a rĕspuns, că nu li-se pot da, **deóre-ce încă n'au sosit banii dela Pesta.**

Işĭ póte închipui omul' câtă îngrijire şi amărăciune a cuprins pe toţĭ şi mai cu sémă pe cei, ce sunt avisaţĭ numai la plăţile lor, cu ce fel de cuvinte au binecuvêntat pe puternicii de sus dela ocârmuire, carĭ sciu sĕ facă pompă şi sĕ benchetuéscă, dér la diregătorii din provinciă nu se gândesc, cu tóte că dór şi aceştia sunt patrioţĭ. Multe şi-'a auḑit mileniul în Deva în ḑiua de 1 Maiŭ şi multă mâhnire unguréscă s'a vĕrsat asupra-i.

*

In urma hotărîrei congregaţiei ultime de aicĭ, ca comitatul sĕ ţină o şedinţă festivă, hotărîre, contra căreia a fost protestat d-l Francisc Hossu Longin prin cunoscuta contra-propunere. Românii din mai multe comune ale comitatului au adresat proteste în scris, contra ţinerii şedinţei festive, la vice-şpanatul de aicĭ.

Acum vice-şpanul a pornit o gónă formală în contra celor ce au subscris acele proteste şi le-au publicat în „Revista Orăştiei“. In mai multe cercurĭ solgăbirĕii au eşit în comune, au citat pe subscrişĭ şi i-au ameninţat şi terorisat în tótă forma, cerênd sĕ le spună, cine le-a făcut protestele, şi întrebându-i, décă sciu ce au subscris, décă sciu ce va sĕ ḑică mileniul şi câte alte de tóte.

In ḑilele trecute a fost în comuna Leşnic, unde solgăbirĕul Csulai s'a blamat straşnic, căcĭ ómenii citaţĭ şi ascultaţĭ *au recunoscut, că ei înşişĭ au subscris protestul, că sciu ce cuprinde şi că nu vréu sĕ sĕrbătorésca nicĭ sĕ dea din banii lor pentru acele sĕrbărĭ.* Apoi luând în batjocură pe solgăbirĕu, au declarat, că nu subscriu protocolul, ce s'a luat.

Aşa se introduce faimosul mileniu în comitatul nostru!

Guvernul, Românii şi mileniul.

„*Pester Correspondenz*“, organul semi-oficios al guvernului ungar, publică din incidentul mileniului un articol umflat, în care între altele vorbind despre atitudinea naţionalităţilor şi în special a *Românilor*, ḑice în modul cel mai *ipocrit,* când minţind, când ademenind, când ameninţând următórele:

Fraţii noştri românĭ voiesc sĕ strige întregei Europe civilisate *protestul* lor contra serbărei milenare. Ei voiesc sĕ se plângă Europei, că în acésta ţéră, pe care au cucerit'o strămoşii noştri, pe care şi-au vĕrsat eroii noştri sângele, au susţinut'o şi întărit'o între mii de pericole; că în acéstă ţéră *naţiunea maghiară nu are dreptul sĕ serbeze o serbare milenară.*

Naţiunea maghiară tot-déuna a fost marinimósă(!!) faţă cu naţionalităţile sale, ea a lăsat curs liber desvoltărei lor culturale, le-a stimat şi apărat credinţa, limba, moravurile şi datinele. Prosperarea, progresul şi desvoltarea naţionalităţilor din Ungaria a fost tot-déuna asigurată dela Carpaţĭ până la Adria. (Minciunĭ infecte!)

Naţiunea maghiară tot-déuna a fost gata sĕ se jertféscă(!!!) pentru naţionalităţĭ, acestea erau tot-déuna concetăţenĭ, compatrioţĭ şi fraţĭ, de câte orĭ conlucrau la mărirea patriei. Décă însĕ fraţii noştri românĭ îşĭ vor duce în deplinire planul, de-a ne acusa înaintea Europei, că noi îi *asuprim, îi nimicim şi îi despoiăm de libertate,* atuncĭ nu vom mai vedé în ei fraţĭ încăpăţinaţĭ, amicĭ şi cameraḑĭ, ci *tradatorĭ rĕutăcioşĭ.*

Şi acel braţ tare şi puternic, care a înfiinţat patria acésta, care a apărat'o timp de 1000 de anĭ, în Ost contra barbariei, în Vest contra cupidităţii civilisaţiunei; acel braţ puternic şi tare, care a luptat şi resistat cu pericol contra o miiă de duşmanĭ: *acel braţ cu tóte acestea nu se va apăra cu foc şi sabiă contra acestei naţionalităţĭ.*

Măcar de-ar pĕtrunde cuvintele acestea până în ţinuturile cele mai sudice ale Ardealului, şi ar face, ca fraţii noştri românĭ sĕ se convingă, că noi am avé motiv de-a ne supĕra şi nu de *a-le întinde drépta păcii;* şi de ai conduce acolo, unde un monarch mare şi prea înalt, o regină adorată, întréga casă domnitóre şi întrégă Europa(!!!) sĕ pléca înaintea gloriei şi istoriei strălucite, şi admiră naţiunea, care a rĕmas tot aceeaşĭ, timp de 1000 de anĭ, faţă cu prietinii şi fraţii, faţă cu duşmanii şi rĕu voitorii ei — atuncĭ şi ei (Românii) s'ar rădima de braţul puternic, şi ar vedé, că şi ei îşĭ au partea lor la mărirea Ungariei, că nu sunt numai îndreptăţiţĭ, dér chiar şi îndatoraţĭ istoricesce, ca sĕ ia parte la serbarea milenară a Ungariei.

Câte vorbe frumóse, şi totuşĭ palavre şi flécurĭ, ce sbóră în vênt!

Din Bucovina.

— Aprilie 1896.

Plecarea Mitropolitului Arcadie la Viena, chirotonia şi instalarea cum va fi.

La 7 Aprilie st. n. a plecat Eminenţa Sa Archiepiscopul şi Mitropolitul Arcadie Ciupercovicĭ la Viena spre a depune în mânele Majestăţii Sale jurămêntul de fidelitate şi de-a fi chirotonit de către episcopii eparchialĭ din Dalmaţia în biserica stei Treimĭ din Viena. In suita Mitropolitului erau consilierul consistorial Bejan, protopopul catedralei Reus, predicatorul rutén Procopovicĭ şi diaconul Boca; din familie fiica sa d-na Aglaia Cosovicĭ cu soţul, consilierul tribunalului suprem din Lemberg d-l Cosovicĭ. In acéstă ḑi séra a fost întêmpinat Eminenţa Sa la gara din Lemberg de către parochul local Emanuil Eugenie Vorobchievicĭ, ezarchul N. Dimitrievicĭ şi deputaţiunea Românilor în frunte ce Dr. Procop, căpitanul M. Urelati, Iacobovicĭ şi alţii. Viu mişcat de acéstă primire într'o ţéră strĕină şi duşmană ţĕrii nóstre, Eminenţa Sa mulţămì şi promise parochului, că va veni în astă vară la punerea temeliei bisericescĭ ort. or. în centrul Galaţiei.

La 8 Aprilie séra a fost în Viena, unde a fost întêmpinat de către *episcopii din Dalmaţia*, de Dr. I. Zurcan, deputat în cameră, Dr. F. Lupu, translator, Dr. Onciul căpitan districtual, Dr. Cozac preotul bisericei sêrbescĭ cu dómnele şi mulţĭ studenţĭ universitarĭ. Un şir lung de birje vienese îi conduse la otelul „*Zum oesterreichischen Hof*“, unde locuia şi Silvestru, când era în Viena.

La 9 Aprilie făcù Ciupercovicĭ visită ministrului Gautsch, la 10 Aprilie ministrului de interne contelui Goluchowski, ministrului de justiţiă Gleispach, ministrului Dr. Rittner, presidentului curţii de contabilitate contelui Hohenwart, carĭ toţĭ i-au rĕspuns visita. La 11 Aprilie órele 10 a. m. comuna bisericéscă sêrbă, în frunte cu secretarul ei Dr. Vurunic, i-a făcut ovaţiunĭ şi a rugat, ca biserica sêrbéscă din Viena sĕ fiă la episcopia din Zara, ceea ce a promis Mitropolitul. In acésta ḑi a primit încă multe alte visite.

La 13 Aprilie a depus jurămêntul în mânile Majestăţii Sale. Presenţĭ, camerierul contele Trauttmansdorff şi ministrul Gautsch. După jurămênt a fost primit de către împĕratul în audienţă mai lungă.

La 19 Aprilie órele 9 a. m. s'a chirotonit de către sântul sinod al Mitropoliei prin episcopii eparchialĭ Dr. Gerasim Petranovicĭ din Cattaro şi Dr. Nicodim Milaş din Zara. Biserica era ticsită de lume, dintre demnitarĭ mai însemnaţĭ erau: consilierul ministerial de Spaun în numele ministrului de culte, consulul sêrbesc Simicĭ cu secretarul Iorcisics, consilierul curţii Hammer, senatorul N. de Dumba, deputatul imper. Volan, Dr. Zurcan, Vasilco, consilierul secţ. Mustatza, consilierul tribunalului suprem Gianellia şi Cosovicĭ, ginerele secretarul minist. Hasievicĭ, căpitanul distric. Onciul, Baron Capri, Baron Botuşan, studenţĭ academicĭ.

După serviciul divin Mitropolitul Ciupercovicĭ ţinù o cuvêntare în limba română despre însemnătatea şi misiunea bisericei ortodoxe — şi-o finì în limba germână, adresându-se representantului ministrului de Spaun, asigurându-l despre lealitatea poporului ortodox din Bucovina. Apoi mulţămì episcopilor pentru chirotonie şi primind grătulaţiunĭ, şeḑênd pe tronul archiepiscopesc, împărţia fiă-căruia *anafora.* După serviciul devin superiorul bisericei grecescĭ Dr. Spitiotopolos învità pe Mitropolitul, episcopii şi preoţii asistenţĭ la un dejun în sala şedinţelor, unde ţinù un toast pentru Mitropolitul Arcadie şi Mitropolitul îi mulţămi.

Apoi dete Mitropolitul în otelul „Zum oester. Hof“ un dineu la órele 12, la care au participat: ministrul Gautsch, şeful secţ. Contele Latour, consilierul Spaun, Mustatza, secret. presidial Hanenschield, episcopii din Dalmaţia, senatorul Dumba ca representant al comunei grecescĭ, secret. guvern, Dr. Zurunics, representantul comunei sêrbescĭ, toţĭ carĭ i-am amintit c'au asistat la serviciul devin şi chirotonie dimpreună cu preoţii din suita Mitropolitului şi a episcopilor.

Primul toast l'a ridicat Mitropolitul pentru împĕratul, apoi ministrul Gautsch

---

— E...! rĕspunse jucuţĕul, las', că ne-om coborî noi cum-va, stai sĕ mĕ socot o lécă.

Şi se socotesce, şi mai strigă, şi mai înjură, dér nu vine nime şi pace! In pod era o căldură de gândea, că s'or topi de cald, prinse a-i lovi fómea şi mai cu sémă setea, şi nime nu venia sĕ-i slobódă. Atuncĭ îi plesi jucuţĕului prin cap un gând bun. Mĕ, juratule, mĕ, sloboḑi-te tu încet în jos, că eu te ţin de mânĭ. — Şi se sloboḑì juratul încet, încet, până la brâu, de-i spênḑurau piciórele în aer ca a le ţiganului în nimica, când ca cătană mersese la capĕtul lumii. Dér când se mai sloboḑì o leacă, huzdup cu funduşul de vatra tinḑii şi jucuţĕul în cap dincolo de el, cu capul spart şi înjurând: de ce m'ai tras, de am căḑut? — Ba dracul te-a tras, dér de ce m'ai împins d-ta, de aceea te-a bătut Dumneḑeu. Şi prinde la certă şi la păruélă, de uità, că unde sunt şi ce caută.

Intr'un târḑiu le vine în minte, că ar fi vremea sĕ mérgă. Decĭ se puse jucuţĕul şi căutà o nefrămuţă de buzunar sĕ-şĭ lege fruntea şi sĕ plece. Dér un aşa lucru el n'avé numai rar, póte odată în an, decĭ trase pĕrul pe rană şi pălăria pe ochĭ şi dă sĕ ésă. Dér aci-i alt drac: uşa tinḑii închisă cu zăvorul, de nu era chip de deschis, a casei asemenea. Bontănesc în uşă cu pumnii, cu piciorul... strigă... dér pace! nu vine nimenĭ sĕ-i slobódă.

Aum gândiai, c'or plesnì de nĕcaz; juratul pe jucuţĕu, jucuţĕul pe muiere, ér muierea habar n'avea, ea era nu vede, n'aude. Copii de pe uliţe s'adunară la pórta casei. unde auḑiau larma în tindă, ascultau cât ascultau, apoi o tuliau la fugă strigênd: Acolo-i dracul, auḑitula-i cum bontănesce.

Căutară bieţii prisonerĭ vre-o sĕcure, orĭ măcar vre-o despicătură de lemn, sĕ strice uşa, dér gândeai, că apa le-a dus, că nu aflară nimic décĭ nu putură strica uşa tinḑii cea tare.

Scii ce, ḑice jucuţĕul, hai sĕ stricăm uşa casei şi sĕ intrăm în casă, acolo vom afla măcar un vas cu apă, décă nu şi ceva mâncare, de n'om puté chiar eşi pe feréstră cum-va. — Vom eşi pe dracul, rĕspunse juratul, că ferestrile sunt cu zăbrele de fier. Aşa a şi fost. Că stricară uşa casei cu piciorul, tot dĕdură în ea ca doi cai până săiì din ţiţinĭ, şi intrară înlăuntru, dér nu aflară chiar nimic de mâncare nicĭ barem un vas cu apă. Sĕ ésă pe feréstră încă nu puteau, că ferestrile erau înţepenite bine şi proveḑute cu grătare de fier. Nĕcasul lor ajunse culmea, fólele lor gândia, că li s'a spânḑurat gura. Decĭ deschiseră unul o feréstră şi altul alta şi prinseră a striga după trecĕtorĭ sĕ vină sĕ-i sloboḑă, dér aceia rar cum erau, — ca véra când ómenii sunt la câmp, — se făceau, că n'aud cu urechea aceea şi-şĭ căutau de drum.

Când era cam pe la ojină, numai auḑiră uşa tinḑii scârţâind şi se repeḑiră de-odată asupra ei, de căḑură unul peste altul la pragul casei şi năvăliră afară mai fuga decât cânii din legătóre. Fugeau mâncând pămêntul, nu se mai uitau înapoi sĕ vaḑă, cine i-a sloboḑit, ci fugeau în ruptul capului la primăriă sĕ bage plânsóre în potriva muierei cutare. Omenii, cu carĭ se întêlniau, le strigau în bătaiă de joc: Mai încet, că doră nu arde! Dér ei mergeau mogorojind şi înjurând.

Când ajunseră la primăriă, acolo gol, nicĭ tu notar, nicĭ tu primar, nicĭ nime. Erau şi ei la câmp, ca ómenii véra. Decĭ îşĭ luà juratul pălăria de pe cap cu mâna stângă, ér cu drépta 'şĭ făcù cruce şi punêndu-se cu faţa către rĕsărit ḑise: „Dómne Dumneḑeule şi sfânt rĕsărit de sóre, trăsnesce-mĕ de umblu mai mult cu jucuţăul ĕsta din casă în casă ca Ţiganii“. — „Amin!“ strigau ómenii, carĭ treceau p'acolo şi-i auḑiau jurămêntul. Er jucuţăul mormăia: „Ce mai trăsnescĭ atâta, că mâne ér vii cu mine la jucuit“.

pentru Mitropolitul şi Mitropolitul pentru Gautsch, urmând apoi celelalte din partea representanţilor. Şi aşa s'a gătat. Era însĕ mult mai frumos, când sânţirea s'ar face în ţéră şi nu într'o bisericuţă în străinătate!

La 20 Aprilie a fost Mitropolitul érăşĭ în audienţă la Impĕratul.

Pe când în Viena se făceau pregătirile pentru chirotonie, în Cernăuţĭ un Comitet de 16 inşĭ îşĭ bătea capul, cum sĕ facă primirea Mitropolitului, când va fi instalat la 3 Maiŭ n. c. Spre acest scop vor merge la 21 Aprilie (3 Maiŭ) delegaţii patronilor, ai clerului — tot câte-un protopop şi doi preoţĭ din fiă-care protopopiă — şi ai mirenilor la frontiera ţĕrii la staţia *Sniatin Zaluce.* Aicĭ va fi Mitropolitul bineventat şi vor pleca apoi c'un tren separat la Cernăuţĭ. Pe drum, pe unde trece trenul, vor fi parochii cu comunele şi procesiunĭ. La gara din Neproloconţĭ preoţii din satele învecinate cu procesiunĭ şi popor. La gara din Lujeni protopopul Homiuca din Coţman cu preoţii din comunele învecinate. La gara din Cernăuţĭ îi primesc representanţii Consistoriului, ai patronilor, diregĕtoriele c. r., comitetul ţĕrii, al capitalei, delegaţii celorlalte confesiunĭ, ai şcólelor, societăţilor şi alte corporaţiunĭ.

Dela gară se va petrece Mitropolitul în trăsurĭ la biserica s-tei Paraschive. Aicĭ se va face *doxologia.* Convoiul va trece prin strada şi piaţa capitalei, strada gimnasiului, Gencovicĭ, Universitătii şi a reşedinţei la Residenţă. Pe tot drumul dela gară până la Reşedinţă vor forma spalir şi anume: dela gară până la biserica s-tei Paraschive: corporaţiunile, societăţile meseriaşilor, poporenii din suburbiile capitalei şi parochiile vecine. In curtea bisericei dela portal până la uşa bisericei vor sta procesiunile parochiale din Cernăuţĭ de ambe părţĭ. In mijlocul curţii vor sta preoţii funcţionarĭ îmbrăcaţĭ în ornat, precum şi preoţii delegaţĭ din ţéră. In *naosul* bisericei representanţii diregĕtorielor, ai şcólelor şi ai altor corporaţiunĭ. Pe corul bisericei *societatea Armonia* va cânta responsoriile. Cât loc liber va fi în biserică este reservat pentru dame. Tóte alte persóne rĕmân afară.

Dela biserica s-tei Paraschive până la piaţa capitalei vor fi scolarii, începênd cu şcóla primară. Pe piaţa capitală vor sta postate şcólele de copile. Pe strada templului şi a residenţei vor sta aceia, carĭ au stat dela gară până la s-ta Paraschivă. La portalul palatului Residenţei preposiţii seminariului cu alumnii vor saluta pe Mitropolit, ér corul seminarial va cânta imnul festiv şi-l vor conduce până la Vestibule. Aicĭ un patron bisericesc va da Mitropolitului pâne şi sare. Doi membri ai comitetului festiv vor conduce pe Mitropolit la *treptele cele marĭ,* ér representanţii clerului regular de-aicĭ în capela archieréscă. In sala de marmoră va primi apoi felicitărĭ.

S'a format şi-un comitet, care în séra instălării va da o serată cu dans pentru *„Asilul de studenţĭ români“* în localul Societăţii filarmonice. Damele în toaletă de bal, domnii în negru. Aşa s'a proiectat.

Călĕtorescu.

HIGIENA.

Despre somn.

Somnul este o condiţiune neapĕrată a sănĕtăţii. Tóte fiinţele vieţuitóre, de la vegetale şi până la om, sunt supuse la marea lege a veghiării şi a somnului. Prin somn corpul repausézā, recâştigă pierderile făcute în timpul ḑilei.

Prin somn căpĕtăm în tóte ḑilele fericirea renaşterei şi a trecerei în tótă diminéţa dintr'un stat al nefiinţei în altul de înviere. Cine voiesce a alunga somnul, séu a-l scurta de tot, acela îşĭ scurtă viéţa. Un mare filosof a ḑis: *„luaţĭ dela om speranţa şi somnul, şi va fi cea mai nefericită fiinţă pe lume“.* Cine veghiézā mult, trebue sĕ dórmă mult, pentru a puté repara pierderea puterilor în mĕsură cuvenită. Trebuinţa somnului se simte ca şi trebuinţa de alimentaţiune (nutremênt), şi când nu este satisfăcut, produce cele mai grave bóle şi în cele din urmă chiar mórte.

In China pedepsesc pe hoţĭ şi pe criminalĭ cu oprirea dela somn, până ce cad morţĭ. Forbes descrie casul unui comerciant, care omorîse pe soţia sa; acesta a fost osêndit de a muri prin oprirea dela somn. Nouĕ-spre-ḑece ḑile a suferit tortura grozavă; în a opta ḑi el s'a rugat sĕ-i tae capul, séu sĕ-l spânḑure, séu sĕ-l ardă de viu, mai bine decât sĕ-l tortureze aşa crud; călăii lui nu s'au înduplecat, şi la a nouĕ-spre-ḑecea ḑi el a murit de slăbiciune într'o stare grozavă.

Aşa-dér cu bună dreptate şi adevĕr ḑicea celebrul medic Huffland: *„Lipsa somnului consumă iute forţele in- „teriόre şi exteriόre, nimic nu este în „stare de a conduce la bĕtrâneţe înainte „de timp, ca somnul şi în unele casurĭ „chiar mórtea vine mai de timpuriu din causa lipsei de somn“.*

Veghierea continuă légă la olaltă tóte causele de a scurta viéţa, adecă continua risipire a puterilor vieţei tocesce organele şi grăbesce consumaţia.

Dér cu tóte acestea sĕ nu credem, că un prea lung somn ar fi un mijloc de conservare a vieţei. Somnul prea mult îngraşă tótă secreaţiunea, face pe om buhăit (umflat), slăbesce mintea şi trândăvesce corpul.

Un om petrece în general mai mult de un pătrar din viéţa sa durmind. Omul, după un somn bun, se simte restaurat şi întărit; ér petrecênd o nópte fără a durmi, simte o piriotélă, obosélă şi slăbiciune în tot corpul sĕu.

Sufletul voeşte a fi tot-déuna în lucrare, acésta este natura lui, un neîncetat repaos este neînvoit cu dênsa. Décă somnul nu ar fi repaos al trupului, şi un remediu după ostenelĭ am crede, că el stă în contra naturei, căcĭ ne ridică întrebuinţarea simţurilor şi ne lipsesce de tótă lucrarea.

In privinţa somnului vom lua în consideraţiune locul, timpul culcărei, timpul cât trebue a dormi şi posiţiunea ce trebue s'o avem în aşternut.

Camera de dormit sĕ fiă înaltă şi largă, deschiḑêndu-se ferestrele în fiă-care ḑi 2—3 óre diminéţa şi séra înainte de culcare. Este fórte stricăcios sănĕtăţei de a dormi în camere de curênd spălate, văruite, séu unde se uscă şi se calcă rufele. Nóptea sĕ se depărteze din camera de culcare tóte florile şi orĭ-ce lucru, ce are miros. Óla de nópte (ţucalul) sĕ nu se pună sub pat şi luminarea sĕ nu ardă prea mult; în cameră sĕ nu fiă prea cald şi iérna mai bine este a dormi într'o cameră rece neîncălḑită şi numai atuncĭ, când este fórte frig, póte sĕ se facă puţin foc.

Saltelele (străjacele) cu pae sunt mult mai bune ca cele cu puf, mai cu sémă pentru persónele tinere, fiind-că înfierbântă, moleşesce şi slăbesce corpul. Filosoful *Kant* ḑicea, că: *„aşternutul este cuibul bólelor“.* Filosoful *Atal* iubea un aşternut, care sĕ-l înghioldéscă. *Seneca* ḑice: „Cât „sunt de bĕtrân, am un aşternut, în „care urmă séu semn de trupul meu „nu se póte vedé, şi deosebit de „acésta stau prea puţină vreme în „pat“.

Patul trebue sĕ fiă ţinut într'o curăţeniă esemplară.

In ceea ce privesce posiţia corpului în timpul somnului, trebue ca capul sĕ fiă tot-deuna mai sus aşeḑat; mai cu osebire cei sângeroşĭ, décă vor dormi cu capul mai jos; li-se vor produce durerĭ de cap, înecăciune, palpitaţiunĭ şi chiar dambla (guta). Dormirea cu faţa în sus aduce visurĭ grele, ér pe partea stângă îngreunézā circulaţiunea sângelui prin apăsarea ficatului asupra celorlalte viscere, şi inima se împedecă în funcţiunea ei. Din contră, dormirea pe partea dréptă este cea mai bună şi folositóre.

Tóte legăturele strînse, scufele şi camişónele de nópte trebue părăsite; cu tóte acestea sunt multe din domnişórele nóstre de astăḑĭ, carĭ dorm cu corsetul şi cu mănuşĭ pe mânĭ, ca sĕ fiă subţirĭ şi delicate. Dormirea cu gura căscată produce horcăiturĭ şi visurĭ grele.

Timpul culcărei trebue potrivit cu împrejurările, clima, etatea şi modul de traiŭ; cu tóte acestea nu trebue sĕ se întârḑiă mai mult de 11 óre séra. Sactorius ḑice, *că somnul cel mai bine făcĕtor este* [illegible] *dela 11 óre nóptea până la 6 óre diminéţa.* Copiii pot durmi mai mult, mai cu sémă copiiĭ micĭ până la etatea de doi anĭ.

Inaintea culcărei sĕ nu mâncĭ mâncărĭ grele şi mai ales făinóse, orĭ póme multe, séu sĕ fi beut multă bere orĭ vin, şi nicĭ sĕ te culcĭ cu stomacul încărcat, ci trebue sĕ trécă cel puţin trei óre dela masă până la timpul culcărei.

In aşternut sĕ nu cetescĭ, căcĭ se pun creerii în lucrare tocmai în timpul când trebue sĕ se odihnéscă; décă acésta s'a făcut învĕţ, sĕ se alégă cărţĭ, ale căror materii conţin subiecte mai sciinţifice; cu tóte acestea noi susţinem, că este fórte rĕu a ceti în timpul culcărei, căcĭ punem sufletul în lucrare tocmai în acel moment, când trebuesc tóte depărtate dela el, ca sĕ se repauseze. Nu este tot una a dormi pisiceşte, ci omul trebue sĕ dórmă şi spiritual.

Sĕ lăpădăm odată cu hainele şi tóte grijele şi greutăţile ḑilei, şi nicĭ una sĕ nu mérgă cu noi în pat.

Durata somnului, adecă timpul cât trebue sĕ dórmă o persónă, depinde dela etatea şi constituţia omului. Tinerii trebue sĕ dórmă mai mult decât bĕtrânii, asemenea şi cei slabĭ şi în convalescenţă trebue sĕ dórmă mai mult. Insĕ se va avé de normă acésta: *nu dormi mai mult de 7—8 óre şi nicĭ mai puţin de 5 séu 6 óre.* Şcóla din Salerine ḑicea:

„Sex dormisse horas sufficit, juvenique, senique,
„Octo damus pigris, novem de stemate natis“.

Adecă, şése óre a dormi este destul pentru tinerĭ şi bĕtrânĭ, opt dăm celor leneşĭ, nouĕ celor de viţă mare.

Toţĭ, carĭ au ajuns adâncĭ bĕtrâneţe, au avut de regulă a se culca de timpuriu şi a se scula de diminéţă. Marele Victor Hugo ḑicea:

„Lever à six, dinez à dix,
„Souper à six, Coucher à dix
„Fait vivre l'homme dix fois dix“.

Adecă: scólă-te la şése, prânḑeşte la ḑece, cinézā la şése, culcă-te la ḑece, şi vei trăi anĭ de ḑece orĭ ḑece.

— „Ba mere-a tată-t'o, dér eu sciu că nu!“

Şi juratul s'a ţinut de vorbă; cu jucuţăul prin sat n'a mai umblat nicĭ o minută, ba la sfîrşitul lunii şi din jurăţiă s'a lăsat. Er când a scăpat şi a făcut cruce şi a ḑis: Mulţămescu-ţĭ, Dómne, c'am scăpat şi de asta, plătită sĕ fiă tótă porodiţa mea cu mine, sĕ nu mai âmble şi ei cu jucuţăul, mai bine latre cu cânii la stână.

Dér jucuţăul voì orĭ sub ce preţ sĕ bage în nĕcas pe muierea aceea, care-i închise'n casă, însĕ notarul îi spuse numai douĕ trei vorbe şi se ogoià.

Acum, ca şi acu-s douĕ-ḑecĭ de anĭ, jucuţăul e tot jucuţău, cu deosebirea, că acum e mai bĕtrânit în trăgăturĭ, mai împietrit la inimă, mai fără milă cătră ómenĭ, decât o pisică cătră şórecĭ, din care pricină atâta-l şi iubesc ómenii de tare, ca şórecii pe pisică.

— Dér én staţĭ... trag clopote, óre cine-a murit?

— „Jucuţăul e mort!“ rĕsuna din gură 'n gură...

— Bine că l'a luat dr.... ḑicea o femeiă...

— Sĕ l fi luat când era prunc mic! — adăugea alta!

— „Dér tăceţĭ“, rĕspunse un moşnég, „jucuţăul nu móre în vecĭ!“ A crepat un câne, dér ne vine altul! De 30 de anĭ încóce nu-i om în ţéra asta, care sĕ nu fi fost nicĭodată muşcat de cânĭ de aceştia, la care le ḑice *jucu-căţei.*

I. P. R.

Jocurile olimpice.

In numĕrul nostru din Dumineca trecută am descris deschiderea şi ḑiua primă a serbărilor grecescĭ aşa numite: jocurile olimpice, arangiate în apropiarea Atenei. Étă acum ce s'a petrecut în a doua ḑi:

Inainte de amédĭ avu loc concurenţa de *urcare pe frânghie*: au învins grecii Andricopulos şi Xenakis. După amédĭ, *alergarea pe jos* dela Marathon la Atena (40 kilometri). Pe cursa acésta se puseseră speranţele întregeĭ naţiunĭ: victoria trebuia sĕ fiă a urmaşilor luptătorilor dela Marathon, décă nu voiau sĕ trécă drept rassă degenerată şi nedémnă de străbunĭ. Se scie, că alergarea acésta vrea sĕ fiă o reminiscenţă a admirabilei alergărĭ sĕvêrşită de mesagerii victoriei dela Marathon. Emoţiunea a fost decĭ enormă, de nedescris nu numai în Atena, ci şi în tótă Grecia. Nu mai era vorba de o victorie într'o concurenţă, ci de o cestiune naţională.

Printre alergătorĭ se aflau acum faimosul Flack din Australia, învingĕtorul în alergarea de 1500 metri, şi nu mai puţin faimosul Blake din Boston; şi acésta irita şi mai mult spiritele.

Cu mult înainte de amédĭ tot oraşul era în picióre. La órele 2 imensul Stadion era plin; tóte locurile şi locşórele ocupate. Priveliştea acestui Stadion reînviat şi plin de viaţa era şi mai grandiósă de cât în ḑiua inaugurării. Trebue sĕ fi fost acĭ şi pe colinele dimprejur cel puţin 100.000 de ómenĭ, populaţia Atenei îndoită. Şi nu mai era curiositatea şi aşteptarea care adunase atâta lume, ci înălţarea sufletului unui popor întreg în spre dealurile trecutului sĕu.

Alergĕtorii din Marathon plecaseră exat la órele 2. Erau 18 concurenţĭ printre carĭ cel din Australia, Americanul, doi Francezĭ, un Ungur şi un German. Punctul final era aşezat în Stadion, câţĭ-va paşĭ lângă tronul regal. O salvă de tunurĭ trebuiau sĕ anunţe sosirea învingĕtorului.

In restimp se făcu *alergarea de 100 metri,* câştigă T. E. Burke din Boston. Apoi Clark învinse la *săritura* în înălţime (sărise 1 m. 81 cen). In *alergarea cu obstacole* câştigă Americanul T. P. Curtis. Incepù acum *săritura peste beţe,* la care luară parte Americanĭ şi Grecĭ.

Se apropie óra cincĭ. In fiă-ce moment putea sĕ soséscă învingĕtorul dela Marathon. Jocurile fură întrerupte, căcĭ spectatorii nu-şĭ mai putură stăpâni iritaţia. O aşa de mare emoţiune la un popor întreg, o aşa sdruncinare bolnăviciósă a organismului naţional, din pricina unei idei abstracte, a unui ideal depărtat, nu s'a mai vĕḑut din vremurile antice la nicĭ un popor modern. Zeul Pan apăruse de-o dată în Stadion. Se vedea frica panică,

Vesley dice: „De vreme în pat, şi érăşi de vreme în sus, face pe om sănĕtos, bogat şi înţelept“.

Sunt mulţi ómeni, carĭ caută a face diua nóptea şi nóptea diuă, dicênd, că este tot una a dormi şépte óre diua, orĭ nóptea. Acéstă ideiă însĕ este cea mai greşită, căcĭ numai douĕ óre de somn înainte de miedul nopţii este mai folositor pentru corp, decât patru óre după miedul nopţei séu diua.

Aceia dér, carĭ fac diua nópte şi nóptea di, pierd tocmai cea mai frumósă şi mai potrivită vreme spre lucru. Noi ne simţim după un somn regulat, diminéţa tot-déuna mai marĭ de cât séra, noi avem diminéţa mai multă putere şi vioiciune; ér séra o obosélă şi o silă. Diminéţa se vede tótă natura mai graţiósă, mai vióiă şi spiritul omului este diminéţa în întrégă sa curăţeniă, energiă şi vioiciune.

Nicĭ-odată nu gustă omul simţirea propriei sale stime mai curat şi mai perfect, decât într'o diminéţă frumósă. Cine se lipsesce a nu gusta diminéţa, acela se lipsesce şi de tinereţele sale.

Prof. Dr. Elefterescu.

(Va urma)

Cum capătă omul rac în stomac?

Rĕspundem la acéstă întrebare cu doctorul în medicină Wedel, care în cercetările sale despre bólele de stomac dice: Causele, din carĭ se nasce racul în stomacul omului, sunt peste tot fórte greu de constatat. La unele familii se pare, că acéstă bólă este ereditĕ dela tată la fiiu etc. etc.

Tatăl lui Napoleon I., soru-sa, ba chiar el însu-şi, au murit cu toţii din causa acestei bóle periculóse. Bărbaţii mor în mai mare numĕr de rac de stomac, decât femeile. Acéstă bólă seceră jertfe mai ales între ómenii dela 40—60 de anĭ; înainte de 40 de anĭ mor puţinĭ, ér înainte de 30 de anĭ fórte rarĭ; dér totuşĭ de aci se póte vedé, că nicĭ o etate nu este cruţată.

In unele casurĭ este cu totul imposibil, ca medicul sĕ cunóscă acéstă bólă, pe cât timp bolnavul trăiesce. Cel atacat de rac slăbesce, se uscă până la os, încât de multe-orĭ se întêmplă, că bolnavul fără cea mai mică văetătură adórme pentru vecĭ. Astfel de casurĭ se ivesc mai des în etatea dela 60 de anĭ în sus, când bolnavul începe sĕ-şĭ piérdă pofta de mâncare, şi sĕ capete o faţă palidă cenuşiă, fără de-a simţi însĕ durerĭ. Semnele, prin carĭ se pot cunósce bolnavii atacaţĭ de rac, sunt următórele:

Omul îşĭ pierde pofta de mâncare, stomacul îĭ mistuesce greu, simte durerĭ în părţile stomacului, apoi mai târdiu încep a se umfla unele părţĭ ale stomacului, aşa, că décă se pipăe cu degetul, se póte simţi în locul, unde bolnavul are durere, un punct tare, o umflătură. Umflătura variéză dela mărimea unui ou de porumb până la mărimea pumnului.

Până acum singura scăpare de acéstă bólă era mórtea. In timpurile mai nouĕ însĕ medicii se încércă a vindeca bóla prin operaţiă.

ECONOMIA.

Bólele viilor.

(Urmare).

Filoxera, séu filoxera vastatrix (pustiitóre), este o góngă aşa de mică, încât cu ochii slobodĭ abia se póte zări. Trupul ei e rotund (oval), colórea galbină, are şése picióre, douĕ cornite pipăitóre şi o ţeve sugătóre, înarmată cu trei perişorĭ aspri şi găunoşĭ, pe carĭ îi împlântă în rădĕcina viţei de viă, din care apoi suge pe încetul tot mustul din ea, până când mai întâiŭ îngălbinesce, se umflă, se otrăvesce şi mai pe urmă se uscă de tot.

Ca tóte góngele (insectele), aşa şi filoxera se prăsesce din óuĕ, într'un mod înspăimêntător, deórece dintr'o singură mueruşcă se pot prăsi, în decursul unei verĭ, câte-va milióne de óuĕ, pe carĭ le depune sub scórţa viţelor de viă, din carĭ apoi primăvara, după ce dă căldura, es tot atâtea filoxere tinere.

In modul de prăsire şi vieţuire, filoxera are multă asemĕnare cu furnicile, deórece ca şi acestea, se pare a fi şi ea de trei clase: bărbătuşĭ, mueruşe şi lucrătóre. Precum bărbătuşii şi mueruşele furnicilor au aripĭ, sbóră, se împărecheză şi după aceea se trag în pĕmânt, unde îşĭ depun óuĕle (sacii) lor, din carĭ apoi primăvara es furnicĭ din tóte trei clasele, aşa se pare că fac şi bărbătuşii şi mueruşele filoxerei, deórece s'a constatat, că şi bărbătuşii şi mueruşele au aripĭ, pot sbura în depărtărĭ fórte marĭ, se împărecheză şi tómna, când simt, că li-se apropiă timpul peirei, se trag în pĕmênt, unde-şĭ depun óuĕle sub scórţa rădĕcinilor de viă.

Óuĕle, pe carĭ le depun mueruşele, se numesc óuĕ de iérnă, deórece ele ierneză în pĕmânt. Din acestea se desvôltă apoi primăvara de căldură, precum am dis şi mai sus, parte gónge, carĭ sug mustul din rădĕcinĭ, parte bărbătuşĭ şi mueruşe, carĭ se suie pe viţe în sus şi sug mustul acestora, până când fac aripĭ şi le vine timpul peirei.

De aci îşĭ póte esplica orĭ şi cine, cât de tare se póte înmulţi şi lăţi filoxera; se póte lăţi, sburând ea singură, séu fiind aruncată de vênt, pe altă viţă, în altă viă, în altă comună, séu chiar în altă ţéră. Timpul, când ea îşĭ depune óuĕle, e, pe cum am dis şi mai sus, tómna în lunile lui Septemvre şi Octomvre.

Semnele, ce le arată viţele de viă molipsite de filoxeră sunt următórele: frundele încep a se îngălbini şi a se aduna mai întâiŭ într'un loc, apoi tot pălcurĭ-pălcurĭ, până ce se întind peste viia întrégă; mlădiţele încep a se sbêrci şi mai pe urmă a se usca cu totul; pe viţe se pot vedé icĭ-colea, ca nisce puncte galbine, óuĕle, séu chiar filoxera însa-şĭ, éră rădĕcinile scóse din pĕmânt sunt umflate, de colóre albăverdiă şi sĕmĕnă cu lujerii crumpenelor crescute în pivniţă, carĭ se îngróşă pe încetul, ca cotorul unei pene de găină, pe când rădĕcinile viţelor sănĕtóse nu sunt mai gróse decât un fir de aţă şi au colóre întunecată.

Indată ce vedem semnele de mai sus şi presupunem, că cutare viă ar fi atacată de filoxeră, înscinţăm primăria comunală, care raportéză apoi mai departe până la ministrul de interne. Acesta are puterea de a închide viile molipsite, ca sĕ nu se mai pótă lăţi din acelea şi pe alte locurĭ filoxera.

Pentru a ne păzi de filoxeră, e bine ca sĕ nu aducem viţe de viă din alte locurĭ, sĕ nu aducem nicĭ viţe de cele uscate, sape séu alte unelte, cu carĭ lucrăm în viă; ba nu e bine, ca nicĭ înşi-ne sĕ umblăm prin vii molipsite şi apoi îndată sĕ mergem în ale nóstre, deórece un ou lipit de încălţămintea séu vestmintele nóstre, e de ajuns pentru înmulţirea ei în viia întrégă.

Pentru stêrpirea filoxerei din viile molipsite s'au cercat fel şi fel de mijlóce, dér până astădĭ nu s'a aflat nicĭ unul, prin care sĕ se pótă stêrpi cu succes, ér viţele sĕ rĕmână sănĕtóse, deşi stăpânirea francesă a pus ca premii o jumĕtate milion florinĭ pentru un asemenea aflător. S'a cercat pe multe locurĭ cu argăsélă din scórţă de stejar, cu leşiă de puciósă şi carbon, cu slobodirea apei pe timpul iernii la rădĕcinile viţelor de viă şi altele, — dér tóte încercările acestea au adus viierilor mai multă cheltuélă, decât dobêndă.

Mai bine este, ca viţele băntuite de filoxeră sĕ se scótă, sĕ se ardă şi sĕ se părăsescă locul acela de viă pe un timp anumit şi sĕ se cultive cu alte sĕmĕnăturĭ; sĕ se aducă şi rĕsădéscă viţe americane, de carĭ acum împarte de géba şi stăpânirea nóstră pe locurile molipsite; sĕ se sădéscă viile în pĕmênturile năsipóse; sĕ se altoéscă viţa americană, care are rădĕcinĭ mai puternice ca ale nóstre, prin ce s'a adeverit, că nu se mai molipsesce de filoxeră, precum nu se molipsesc copiiĭ altoiţĭ de bubat.

In scurt, trebue căutate tóte mijlócele, carĭ credem a fi mai bune pentru stêrpirea filoxerei, precum şi acelea, ca pe unde încă nu s'a ivit, sĕ nu o importăm de pe airea.

(Va urma.)

Literatură.

Edgar Poë, Nuvele estra-ordinare (Nr. 19 Biblioteca de Popularisare, editura Samitca, Craiova) un volum de 112 pagine, 30 banĭ; legat elegant 60 banĭ.

Este incontestabil, că décă celelalte volume ale acestei meritóse publicaţii populare sunt importante de cugetare, nicĭ unul însĕ nu întrece pe acesta în *ciudăţenia conţinutului*. Cea mai bizară imaginaţiă cele mai paradoxale deducţii trase cu o logică uimitóre din nisce premise psihologice adevĕrate. Şi ce e mai atrăgător este încătuşarea nervósă, încordarea continuă, în care te ţine cetirea acestor nuvele eşite din creerul acestui geniu, aşa de unic, aşa de curios, aşa de original.

*

In Institutul de editură *Ralian şi Ignat Samitca* din Craiova a început sĕ apară renumita operă a lui *Louis Kuhne*: **Noua Sciinţă de vindecare, basată pe unitatea bólelor şi vindecarea lor fără doctorii şi fără operaţii,** — 1 volum de peste *500 pagine în 10 fascicule*. costând fiă-care fascicută câte 50 banĭ (25 cr.). *Operă tradusă până acum în 17 limbĭ moderne.*

Este cunoscută tendinţa marilor reformatorĭ ai sciinţei de vindecare, de a-se depărta de procedeul fals al scólei medicale moderne, acela de a îmbuiba corpul cu medicamente, carĭ sfîrşesc prin a nimici încetul cu încetul, întregul organism. D-l Kuhne este singurul, care a isbutit sĕ întemeieze în mod riguros-sciinţific un metod de vindecare a bólelor, fără doctorii şi fără operaţii. Intréga lucrare a d-lui Kuhne, fiind întemeiată pe legile nestrămutate ale naturei, e cât se póte de simplă şi de naturală. Ea îngăduie fiă-cărui om de e deveni propriul sĕu medic. Folósele, ce-a adus acéstă lucrare, în casurile de bólă cele mai grele, precum şi scrisorile entusiaste, ce i-se adreséză d-lui Kuhne de către toţĭ aceia, carĭ încércă tratamentul sĕu, e o dovadă sigură a eficacitatea noului metod de a vindeca bólele, fără doctorii şi fără operaţii, — metod, care a sĕvêrşit adevĕrate minunĭ.

„**Fire de tort**“, cuprindênd 35 de poesii scrise de cunoscutul nostru poet *George Coşbuc*. O carte elegantă, cu un exterior plăcut şi tipar frumos, cuprindênd vre-o 180 pagine. La urmă se află şi o notă cu text în prosă de vre-o 7 pag. Poesiile d-lui Coşbuc sunt mult maĭ cunoscute şi apreţiate din partea publicului, decât sĕ mai aibă lipsă de recomandare. Un esemplar din acest volum costă 1 fl. şi se află de vêndare la librăria editóre *C. Sfetea* din Bucuresci, se póte însĕ procura şi prin librăria *Ciurcu* din Braşov.

Moş Toma Bădiceanu.

(Vestitul caraghios al Mocanilor din Săcele).

Bădiceanu trece pe Ţiganĭ frontiera.

In Ardeal era într'un timp mare lipsă de bucate. Mai mulţĭ Ţiganĭ se hotărîseră sĕ trécă în România la muncă. Paşapórte nu puteau căpĕta. Ei se înţeleg cu Bădiceanu, ca sĕ-i trécă graniţa. Bădiceanu se învoiesce, luând dela fiă-care câte cincĭ sfanţĭ (husoşĭ) plătiţĭ înainte.

Bădiceanu le dă poruncă Ţiganilor, ca după sfinţitul sórelui sĕ fiă cu toţii gata de drum, căcĭ are sĕ-i plece. Séra se apropiă şi Bădiceanu îi pornesce, trecêndu-i pe la curmătura de sub *petrile Ţiganilor*. Când au trecut p'aci, Ţiganii se uitau în sus şi diceau: „*Rĕmâneţĭ sănĕtóse, petrilor, căcĭ scie Dumnedeu când ne vom mai vedé!*“ Incă de atuncĭ acele pietri şi-au căpĕtat numirea: de „*petrile Ţiganilor*“.

De aicĭ Bădiceanu slobóde pe Ţiganĭ în valea *Gârcinului*, apoi îi urcă pe délul *Ursului* până la *Ţelfă*. Ţiganii nu sciau bine unde îi purta Bădiceanu, căcĭ era nor şi o nópte fórte întunecósă. Dela Ţelfă îi slobóde pe valea *Zarapei* érăşĭ în Gârcin şi-i conduce când pe un dél, când pe altul, până-i obosesce de abia mai puteau găfăi, lăsându-i pe cóma délului *Flopişul* de deasupra satului de unde se vedea *Móra Ursului* din capul Satulungului. Aicĭ le spune Bădiceanu: — „Am trecut graniţa. Suntem între satele Brebu şi Teşila. De aicĭ vĕ las, căcĭ puteţĭ merge şi singurĭ. Eu trebuie sĕ mĕ înapoez acasă până nu rĕsare sórele, ca sĕ nu mĕ întâlnéscă confraşii. Voi până la diuă vĕ puteţĭ şi odihni!“

Bădiceanu, dicênd acestea, se întórce acasă, unde ajunge în câte-va minute. Ţiganii, de obosiţĭ ce erau, cum se aşédă jos îndată şi adorm. Când se lumină de diuă, dice cel ce se. scólă mai întâi: *So Brebos mo! So Teşilos!* ér după ce se deşteptă toţĭ şi se mai frécă la ochĭ dice al-

---

frica eşecului. Veştile cele mai diferite apărură şi se propagară cu iuţéla şi efectul unui fulger: că Francezul Lermusiaux ar fi în fruntea tuturor; că cel mai bun alergător grec ar fi al doilea; că ar fi cădut.. Vibraţiunile unui uragan agitară valurile de ómeni..

Se audi un bubuit de tun; aprópe sĕ nu se audă, aşa de mare era sgomotul, care se ridica din Stadion în aer. *Sosia!* Toţĭ se ridicară tremurând şi priviră în spre intrare. Se făcu o mişare. Prinţul moştenitor şi prinţul George alergară, urmaţĭ de arbitri, membrii comisiunei şi lictorĭ, în spre intrarea Stadionului.

Sosia, sosia! Era costumul alb albastru al alergătorilor grecĭ. Dér se scia acésta fără a vedé cu proprii ochĭ; se scia din bătăile inimei din acel corp imens al mulţimei: *a triumfat un Grec!* a triumfat Grecia! a triumfat victoria cea mai superbă, cea mai classică a mesagerilor victorioşĭ din Marathon şi cu acésta 'şi-a recucerit vechea splendóre... Şi sub ţipătul care isbucni din 100,000 de gâtlegiurĭ se cutremura pĕmêntul se cutremurară munţii divinĭ dimprejur. Se aruncară pălăriile în aer, braţele se agitară, fâlfâiau batistele, stégurile, bastónele, umbrelele; şi plângeau, plângeau toţĭ, cu oftaturĭ adêncĭ, unul în braţele celuilalt. Se deslănţuise uraganul entusiasmului, fiă-care simţia în sine măreţia triumfului.

Prinţul moştenitor şi prinţul George conduseră pe vitézul învingător, care abia se mai ţinea pe picióre, până la tronul regal. Regele se ridică şi-şĭ scóse chipiul. In faţa întregei lumĭ cei doi prinţĭ şi mai mulţĭ generalĭ sĕrutară pe învingĕtor. O dómnă din Smyrna îi trimise un ceasornic de argint, soţia consilierului Bachmetiew, de la ambasada rusă, îi dădu o sticlă de argint pentru cognac. D. Syngros îi dărui pe loc 25.000 de drachme.

Pe o tablă se însemnă recordul: 40 de kilometri în 2 óre, 55 de minute şi 20 de secunde. Se catart se arboră stindardul grecesc. Şi aclamaţiunile din Stadion continuară şi după-ce plecă învingĕtorul. Porumbiţe albe, purtând ramurĭ de măslin şi stégurĭ, fură slobodite. Mai mult nu se putea jubila.

Işĭ póte orĭ-cine imagina impresia, ce a produs acéstă victoriă mult aşteptată, când va afla, că pe lângă numĕrósele darurĭ în banĭ, ce s'au dat învingĕtorului, un laptagiu a luat obligaţiunea de a-i da tótă viéţa gratis lapte, un cafegiu i-a oferit cafea fără plată, un bărbier îl va rade gratis tótă viéţa, un birtaş îi dă dejunul şi prândul şi un dantist vrea sĕ-i scótă gratis orĭ câţĭ dinţĭ...

Invingĕtorul se numeşte *Spiridon Luis*; e de 24 de anĭ şi născut la Amarusion, în Attica.

tul: *„So móra Urezului!“ fire-ai fi fost al dracului Bădiceane, că ne-ai adus de-asupra satului!*

Ţiganii a doua ḑi se duc la Bădiceanu sĕ le înapoeze banii. Bădiceanu însĕ îşĭ bătea joc de ei zgâmăindu-le ochii şi ḑicêndu-le: *Na banĭ, ţigane!* Ţiganii, după ce vĕḑură, că cu buna nu-şĭ pot scóte banii dela Bădiceanu, se de-l părăsc la provisorul. (Provisorul era un funcţionar însemnat în Săcele, avênd a supraveghia atât asupra celor administrative, cât şi a celor criminale). Provisorul îi citéză pe toţĭ la Curiă. In urma citaţiunei, la ḑiua hotărîtă se presentéză toţĭ dimpreună cu Bădiceanu. Provisorul, după ce cercetéză causa cu deamĕruntul se întórce spre Bădiceanu şi-i ḑice: Da bine, mĕi omule, óre de ce nu te laşĭ de apucăturile tale şi sĕ le dai bună pace ómenilor? — Apoi de Măria ta! cum era sĕ-i trec eu graniţa împĕrătéscă şi sĕ mĕ fac călcător de lege! Ei m'au îmbiat cu banĭ sĕ-i preumblu şi eu i-am preumblat, ca sĕ le fac poftă de mâncare. Acum îmĭ cer banii îndĕrĕt. Óre mai au ei vr'un drept asupra banilor?

Provisorul, ne mai putênd ţinê rîsul, se preâmbla prin sală. Când întorcea spatele, Bădiceanu punea degetul la ochĭ şi-i zgâmăia spre Ţiganĭ. Ţiganii sar toţĭ cu gurile de-odată! *Maria ta! şi acum ne face!..*

— *Ce vĕ face mĕi?* îi întrébă provisorul.

— Ne face!... (dér nu cutezau sĕ arete cum).

Bădiceanu sta smirna. Ce vĕ fac eu mĕi piţigoilor? — Vedĭ Măria ta, cum barzaonii chiar şi în faţa Măriei tale sĕ légă de mine.

Judecătorul vedea bine tóte câte se petreceau la spatele lui din oglinda cea mare, ce era în fundul salei. El pune mâna p'un baston şi începe sé-i mĕsóre pe Ţiganĭ, slobodindu-i tot pe câte unul pe uşe afară...

Bădiceanu rade pe stăpânul sĕu George Popa.

Pe acele timpurĭ nu se pomenea de bărbier prin Săcele. Ómenii se rădeau unii pe alţii. Fruntaşul G. Popa, avênd lipsă de bărbierit, chiămă pe Toma Bădiceanu, ca sĕ-l radă. Bădiceanu vine şi se apucă de lucru. După ce-l rade pe partea dréptă, ḑice către stăpânul sĕu: lucru naibii! Am uitat sĕ-i spun ceva Stanchii, când am plecat d'acasă. — Şi cu acestea ese pe uşă lăsând pe George Popa p'o parte ras şi pe cealaltă neras. Fruntaşul George Popa a trebuit sĕ aştepte pe mocălitul de Bădicean legat la fălcĭ până séra, deórece Bădiceanu plecase în pădure după o crosnia de lemne şi alt bărbier, ca sĕ-l radă şi pe cealaltă parte nu aflase în tot satul.

Bădiceanu se alege cu oile din târla lui G. Popa.

Bădiceanu cu glumele lui uita de multe-orĭ pe stăpânul sĕu G. Popa. Acesta era un om iute de fire şi când se supĕra îl silea pe Bădiceanu sĕ-şĭ alégă oile dintr'ale lui şi sĕ le ducă într'altă parte. Până Bădiceanu îşĭ alegea cele 40—50 de oiţe din două-trei mii de oi ale stăpânu-sĕu, lui G. Popa îi trecea mânia şi-l primia éraşĭ cu oile într'ale lui. Acésta s'a repetat de mai multe orĭ. Odată însĕ Bădiceanu n'a voit a-şĭ mai alege oile, rĕspunḑênd stăpânului sĕu: Dér până când sĕ mĕ tot aleg eu din oile d-tale? Mai alegeţĭ şi d-ta din ale mele! Eu până acuma le-am întins destul de picióre; ian mai întinde-ţi-le şi D-ta!

Adunate din gura poporului

de *Domeţiu Dogariu.*

Călendarul sĕptĕmânei.

APRIL. are 30 ḑile. PRIER.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	21 S. m. Ioan Teod.	3 Aflarea sf. †
Lunĭ	22 C. p. T. Siceot	4 Florian
Marţĭ	23 † Sf. m. George	5 Piu V., Goth.
Mer.	24 S. Sava şi Elis.	6 Ioan d. Herm.
Joi,	25 † S. ap. Marcu	7 Stanislav
Vin.	26 S. m. Vasiliu	8 Arch. Michail
Sâm.	27 S. S. frat. D-lui	9 S. p. Georg. N.

„ALBINA“ institut de credit şi de economii.

Filiala Braşov.

Conspectul operaţiunilor în luna lui Aprilie 1896.

Intrate:

Numĕrar cu 1 Aprilie 1896	fl.	8,276.85
Depunerĭ spre fructificare .	„	175,636.64
Cambii rĕscumpĕrate. . .	„	125,302.40
Conturĭ curente	„	34,336.25
Imprumuturĭ pe efecte şi alte împrumuturĭ	„	10,303.10
Imprumuturĭ pe producte .	„	1,140.—
Monetă	„	5,183.96
Comissiunĭ, cupóne şi efecte	„	88 066.95
Interese şi provisiunĭ . .	„	16,302.64
Diverse	„	4,637.61
Rimesse	„	2,729.17
Devise	„	72,000.—
Băncĭ	„	521,334.82
	fl.	1,065,250.39

Eşite:

Depunerĭ spre fructificare	fl.	145,967,79
Cambii escomptate . . .	„	161,084.58
Conto curent	„	17,714.89
Imprumuturĭ pe efecte şi alte împrumuturĭ	„	21.738,—
Imprumuturĭ pe producte .	„	1,500.—
Monetă	„	5,706.27
Comisiunĭ, cupóne şi efecte	„	62,166.48
Interese şi provisiunĭ . .	„	943.05
Spese şi salare	„	1,927.74
Diverse	„	4,330.49
Rimesse	„	1,951.42
Devise	„	72,000.—
Băncĭ	„	562,598 04
Numĕrar în 31 Aprilie 1896	„	5,621.64
	fl.	1.065,250.39

Braşov, 30 Aprilie 1896.

V. Bologa m. p. dirigent. **N. P. Petrescu** m. p. adjunct.

V. Üveges m. p. comptabil.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 29 Aprilie n. 1896.

Seminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	pănă
Grâu Bănăţenesc	80	7.—	7.10
Grâu dela Tisa	80	7.05	7.15
Grâu de Pesta	80	7.—	7.10
Grâu de Alba-regala	80	7.90	7.—
Grâu de Bácska	80	7.—	7.10
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Seminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	pănă
Sĕcară		70—72	6.35	6 40
Orz	nutreţ	60—62	4.50	4 70
Orz	de vinars	62.64	5.10	5 70
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6.15	6.50
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soin	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

	Productediv.	Soiul	Cursul dela	pănă
Preţul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luţernă ungur.	27.—	35.—
	—	transilvană	—.—	—.—
	—	bănăţénă	—.—	—.—
	„	roşiă	26.—	28.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	53.50	54.—
	„	dela ţéră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	44.50	45.—
	„	afumată	50.—	51.—
	Sĕu		—.	—.—
	Prune	din Bosnia în buţĭ	11.25	11.50
	„	din Serbia în sacĭ	11.—	11.25
	Lictar	slavon nou	14.—	14.50
	„	bănăţenesc	12.—	13.—
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoşĭ	unguresci		
	„	sêrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 29 Aprilie 1896

	camp.	vinde.
Basilica . . .	7.—	7.30
Credit	203.50	204.50
Clary 40 fl. m. c. . .	58.50	59.50
Navig. pe Dunăre . .	139.—	143.—
Insbruck	28.—	29.—
Krakau	25.50	26.50
Laibach	22.25	23.25
Buda	63.50	64.—
Palffy	60.75	61.25
Crucea roşie austr. .	18.25	18.75
dto ung. . .	10.30	10.90
dto ital. . .	12.—	12.40
Rudolf	25.—	26.—
Salm	69.25	69.50
Salzburg	27.—	28.—
St. Genois . . .	71.50	72.50
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	147.—	151.—
dto 4% 50 .	70.—	74.—
Waldstein . . .	61.—	63.—
Sêrbescĭ 3% . . .	33.75	34.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	121.50	122.50

Bursa de Bucurescĭ

din 29 Aprilie n. 1896.

Valorĭ	Do-bênda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	100 1/4
Renta amortisabilă	5%	„ „	98.5/8
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.—Iul.	99.1/4
„ „ din 1893	5%	„ „	99.3/4
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	95 3/4
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	86.1/2
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	86.3/4
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	87.—
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	86.1/4
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	86.3/4
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	102 3/4
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	286.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.—Iul.	97.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	— —
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	97 3/4
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	93.3/8
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	101.—
„ „ „ „	5%	„ „	89 1/4
„ „ „ Iaşĭ . .	5%	„ „	82.1/4
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1553.
Banca agricolă	500	150 v.	202.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	393.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	430.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	325.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	187.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	100.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30	1000	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.05

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4½%
Casa de Depunerĭ	5½	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	5%	Elveţia	3½%

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Maiŭ 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.10
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.05
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	123.59
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% .	100.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.25
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.—
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.25

Napoleondorĭ.	9.54
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.75
London vista	120.10
Paris vista	47.70

Cursul pieței Brașov.

Din 2 Maiŭ 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.52	Vênd.	9.54½
Galbenĭ	Cump.	5.65	Vênd.	5.70
Ruble rusescĭ	Cump.	1.27	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.30	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 1 Maiu st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	50
„	Grâu mijlociu . .	5	20
„	Grâu mai slab . .	4	60
„	Grâu mestecat . .	3	40
„	Sĕcară frumósă . .	3	60
„	Sĕcară mijlociă . .	3	40
„	Orz frumos . . .	3	20
„	Orz mijlociu . . .	3	—
„	Ovĕs frumos . . .	2	50
„	Ovĕs mijlociu . .	2	40
„	Cucuruz	3	30
„	Mălaiu	5	—
„	Mazăre	6	—
„	Linte	8	—
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênţă de in . .	7	60
„	Sĕmênţă de cânepă	5	30
„	Cartofĭ	—	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
„	Carnea de porc . .	—	52
„	Carnea de berbece .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit .	32	—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.